№ 47. Tartus, 21. Nowembril 1884.

Eesti Postimees.

Üleüldine ajaleht Maa- ja Linnarahwale.

Kakskümnesühes (28.) aastakäik.

Tuleb igal kolmapäewal wälja.

Kuulutuste korpusrida maksab 5 kop.

Toimetuse adress:
„Eesti Postimehe" toimetusele Tartus, Jaani uulits Nr. 2.
Wene keeli: Въ редакцію газеты „Eesti Postimees" въ Дерптъ.

Tellimisi ja kuulutusi wõtawad wastu:
Tartus Wilhelm Just'i raamatupood Wene poodide wastu ja trükimaja Barklai platsi ääres; E. J. Karowi raamatupood, kaupmees R. Umblia, maalermeister G. Sachs, A. Niik ja trükkija herra H. Laakmann; Tallinnas: Busch'i, Kluge ja Ströhm'i Wassermann'i, Jakobson'i raamatupoed ja kaupmehed G. Lax, Nafthal ja Linda Selts; Pärnus: Jakoby ja Treufeldt'i raamatupoed ja Endla Selts; Paides: Seidelberg; Narwas: Grigorjew'i ja Põdder'i raamatupoed ja kaupmees Kelch; Peterburis: J. Seelandt, Eesti Jaani kiriku köster; K. Leopas, Невскій проспектъ домъ Nr. 80, F. Wallenius, малая конюшенная домъ Nr. 5; Wõrus: Julie Bielrose raamatupood; Wiljandis: E. J. Karow'i ja F. Feldt'i raamatupoed; Walgas: M. Rudolff'i raamatupood; Rakweres: G. Kuhs'i raamatupood ja A. H. Treumann, pika uulitsal Nr. 51; Põltsamaal: Lelhberg'i raamatupood; Hapsalus: G. F. Hallberg; Kuresaares: Th. Lange; Lihulas: Kaupmees Büttner; Jõhwis: Isand Haho' Pihkwas: J. Wolframm; Käru-Wändras: H. Lemberg; Allatzkiwil: Fr. Kärner; Keilas: T. Nägastik.

Kakskümnesühes (28.) aastakäik.

„Eesti Postimehe" aastahind
Muustku ja Põllumehe lisalehega:
Postiga 3 rubla, ilma postita 2 rubla 50 kop.
poole aasta hind postiga 1 rubla 75 kop., postita 1 rubla 25 kop.

Iga tellija, kes 10 lehte tellib, saab ühe ilma hinnata.
→ Adressid palutakse selgesti kirjutada. ←

Kangete jookide joomisest.

Joomine! Kui pea on see sõna wälja üteldud, aga kui paha ja inetu on see ise! Kui määramata palju õnnetust on ta kõigile maailma inimestele saatnud! Nagu päris hullustus wõtab ta miljonid inimesed ja teeb nad täiesti oma orjaks! Isa ei hooli nälgiwatest lastest, mees ei paluwast ja wiletsusesse surewast naesest, peremees ei puuduses olewast perest, kui wiina kütkesse on sattunud. Hirmus on wiina wõimus, kole tema kahjutegemine! Kes jõuab sellest küllalt kirjutada!

Ka meie Eesti rahwa seas on wiinal suur päratu wõimus, palju suurem kui ühelgi muul wõimusemehel. Ei wiinal ole kubjast ega kiltert, kes piitsaga järel käib ja orjama paneb. Teda orjatakse ilma sundimiseta! Waene mees wõtab, nagu nägemata wedrust aetud, oma wiimase rahakopiku ja wiib ta wiina eest ära. See on ometi üks himu, mis inimest taga kihutab! Ei sääl aita keelamine ega noomimine, tõendamine ega taplemine. Wiimane kopik ära, ühe silmapilguga on see wiin, mis tema eest on lunastatud, kõris ja siis on kõik mööda. Raske pää ja lällutaja keel jääb järele, muud midagi!

Hirmu ajab üsna pääle, kui selle pääle waatame ja mõtleme, missugune kole suur summa see on, mis Eestlaste seas wiina ja üleüldse kangete jookide tarwis ära kulutakse. Raske ei ole see mitte wälja arwata, kui suur summa see on. Eestlaste maal on enam kui sada kihelkonda; igas kihelkonnas on läbistikku paarkümmend kõrtsi; iga kõrts maksab aastas läbistikku 500 rubla renti. See teeb siis terwe kihelkonna päält kõige wähem 10,000 rubla kõrtside renti, mis wäga wähe on arwatud. Nüüd aga peab kõrtsimees kõige wähem 5 kord nii palju eest wiina ära müüma, kui ta nii palju puhast kasu tahab saada, et ta rendi tasa teeb ja ka ise kõrwal wõib elada. See teeb siis läbistikku iga kihelkonna kohta 50,000 rubla eest kangeid jookisid, mis aastas ära joodakse. Terwe Eestlaste maa see on 100 kihelkonna kohta teeb see umbes 5,000,000 (ütle: wiis miljonit) rubla!! Arwame linnad sinna juurde, kus ikka enam joodakse, siis saab see summa kõige wähemalt paar miljonit weel suuremaks. Nõnda on siis terwe summa, mis Eestlaste maal üksi kangete jookide tarwis ära kulub, ühte kokku umbes 7 miljonit rubla suur! Kas ei ole kole suur summa! Kui suur ta on, sellest saame iseäranis siis aru, kui summa päewade ja tundide pääle ära jagame. Eestlaste maal kulub iga päewal läbisegamini kõige wähem 20,000 rubla kange joogi eest ära; tundide pääle ära jagatud, tuleb wälja, et igas tunnis ligi 800 rubla ära kulub! Nii suur on 7 miljonit rubla, ehk ta küll kerge on wälja ütelda. Ütleme, et kaks miljonit rubla sellest rahast tõesti janu kustutamiseks ära kulub, sest kellelegi teekäijale ei wõi ju seda pahaks panna, kui ta janu kustutuseks pudeli õlut ehk keha karastuseks wäikese napsi wõtab, siis jääb ikka terwelt 5 miljonit üle, mis üksnes purjuspää tarwis ära kulutatakse! Üks ainus sajandik sellest summast on täiesti küllalt kõigi Eesti ajalehtede ülespidamiseks!

Nii määratud suured summad kuluwad siis meie rahwa seas w'a märjukese tarwis ära! See asi nõuab järelemõtlemist ja — parandust! Meie kirjawara ei edene ja ei leia küllalt ostjaid, ajalehed ja seltsid ei ole ka just kulla-hunikute otsas asumas, ja ometegi on meil miljonisid wiina-lakke eest ära kulutada! Siin on tõesti suuretüki paukude ja kõuemüristamise sarnast sõna tarwis, mis igale kibeda wee pruukijale kõrwa sisse kärgiks: „Jäta maha liigjoomine ja tarwita selle eest kulutataw raha paremate otstarbete kasuks!"

Alma Fohström.

Alma Fohström! Nõnda on selle ilusa kauni neitsi nimi, kes Soome rahwa seast on wälja wõsunud ja praegusel ajal kahte maailmajagu, Europat ja Amerikat, oma lauluga on imestama pannud. Kes jõuaks ka seda ilu ja kunsti üles kirjutada ehk ära ütelda, mis selle neiu rinnust wälja lõksub! See ei ole enam inimese hääl, waid ingli oma! Kõigi rahwaste ajalehed, kelle maadel preili Alma Fohström on käinud, nimetawad teda jumalikuks neitsiks ja põhjamaa ööpikuks tema laulu pärast. Alma Fohström on Soome, Rootsi, Daani, Wene, Rumänia, Saksa, Prantsuse, Lõune- ja Põhja-Amerika maal ja mujal käinud ja igal pool ära rääkimata palju kiitust ja auustamist leidnud ja ka teeninud. Ka kõigi lauljate päriskodumaal, see on Italias, on see Soome maa tütar imekspanemist ja auu ja ka kulda leidnud.

Wähe on küll maailmas niisuguseid lauljaid olnud, kes nii kaugele laulmisekunstis on jõudnud, kui see põhjamaa ööpik. Praegusel ajal ei ole neid rohkem kui waewalt wiis naesterahwast, need on: Patti Hispaniast, Lucca ja Peschka-Leutner Saksa maalt, Desirée-Artôt Prantsuse maalt, Nilsson Rootsist. Minul on õnn olnud kõikide nende laulmist kuulda saada, aga pean tunnistama, et Fohström kellestgi maha ei jää, küll aga wist pea neist möödagi ruttab.

Preili Alma Fohström laulis nüüd hiljuti 9., 11. ja 13. Now. siin Tartus ja leidis, nagu see teisiti ei wõinud olla, suurt kiitust ja imekspanemist. Suur universiteedi aulasaal oli otsast otsani kuuljaid täis, kes wait nagu kirikus iga tooni kuulsa neitsi suust ootasiwad. Mis meid aga iseäranis ajab siin kõnelema ja suure waimustusega Alma Fohströmi nimetama, on see, et tema ka meie armast Eesti emakeelt ei ole halwaks pidanud. Kesk Eestlaste maad seisab meil suur-kool, palju Eesti poegi on temas kõrget haridust leidnud, aga weel ei ole Eesti keel ei sõnas ega laulus suures aula-saalis kõlanud. Nüüd aga laskis Soome wennasrahwa kuulsam tütar Eesti keelse laulu sääl saalis heliseda. „Miks sa nutad, lillekene, nupud sul täis pisaraid, kas sa rasket hingewalu, hellake, ka tunda said?" See tuntud Eesti rahwawiis oli nii õnnelik nii suurest lauljast lauldud saada, ja minul selle lehe toimetajal, oli see rõõm selle laulule Alma Fohströmi laulmise tarwis lihtlabase kaasmängu komponeerida. Nõnda on siis jälle üks kord Eesti keelel osaks ka siin pulgakest kõrgemale astuda. Kui see ka muud ei olnud kui wäike lauluke, siisgi on asjal suur tähtsus, ja iga Eesti poeg kuuleb seda hää meelega.

Eesti rahwa haritud pojad Tartu linnas ei ole siis ka Soome kaunotar't (ilusat neidu) mitte auustamata jätnud, waid on temale wiimase kontserti ajal lillepärja laia hõberõnga sees auu- ja tänumärgiks kinkinud, mida ta siis ka kontserdile tulles on käes hoidnud. Nõnda jääb siis Alma Fohström meile ja Eestlased temale wististi lahkelt meelde.

Soowime kõrge laulukunsti walitsejale ja tõstjale weel edespidist õnne, auu ja kõrgust.

Isamaalt.

Tartust. Eesti Kirjameeste seltsi koosolek 15. Now. 1884 oma majas: President Dr. Weske teretas koosolekut selle pääle tähendades, et eila Keisri Prona Majasteedi sündimisepäew oli. Koosolijad laulsiwad waimustusega „Jumal, keisrit kaitse sa!"

Kõneleja nimetas suure hulga nende nimesid, kes wäsimata hoolega seltsi kasuks tööd on teinud; nemad on seltsile nii hästi andeid kui ka raha korjanud. Nii hästi meeste kui naesterahwad on selle töö juures abiks olnud, kellele kõikidele selts tänu andis ja laulis kolm korda: „Me täname!" Nemad on ka iseäranis awitanud, et näitemüük on tehtud saanud. Näitemüügist, mille üle J. Kurrik aru andis, on seltsile sisse tulnud 314 rubla 22 kop., sellest on pääle 70 rubla sularaha korjamise läbi saadud. Raha saab maja ostmise hääks tarwitatud ja on loota, et selts omale kord ruumika maja saab. Näitemüügil müüdawatest asjadest on raamatuid kõige wähem ostetud!!

Uusi raamatuid nimetas president J. Muhheli „Geografia külakoolidele ja J. Kunderi „Muinasjutud." Wiimast raamatut soowis kõneleja iseäranis hoolega ostmiseks, sest et selts seda oma kuluga on trükkida lasknud. Ka on raamat seda wäärt, et teda rohkesti ostetakse, sest raamat õpetab, kuda häädus wõidab ja kurjus langeb, nii annab siis raamat hääd õpetust muinasjuttude näol. — Siis on uuesti wälja tulnud „Wana kannel" teine kogu, mis J Hurt wälja andnud. Raamatus olla Kolga-Jaani kihelkonnast kogutud laulud; kogujad olnud J. Bergmann ja Orgusaar. Raamat olla muidu õige hää ja keel selge, muud kui mõned puudused olla sees. Keele poolest olla õige sügawaid wigasid leida. Raamatus pidada see keel olema, mis rahwas selles kihelkonnas räägib, aga selle wastu olla eksitud: õige olla küll: härjä, hädä, isä, emä jne. nagu Kolga-Jaanis tõesti kõneldakse, aga siis olla jälle: riideista, rakkeesta, tantsimesta, neiukesta, noorekesta jne., kuna Kolga-Jaanis: riideistä rakkeestä, tantsimestä, neiukestä, noorekestä jne. üteldakse, sest et kolmandas rõhuga silbis i ja e on. Ka mõned muud wead olla leida, nõnda olla Kolga-Jaanis h sõnade ees tundmata, kuna h kirjakeele järele selles raamatus igal pool kirjutatud olla. — Kõneleja soowis ka weel, et selts herra M. Põdder'i „Wene keele grammatikat" tähele paneks, mis hää raamat on ja hiljuti on ilmunud. — Räägiti siis mõnda meie maalt leitud kiwistustest ja nõiakiwidest.

J. Kõrw pidas kõnet Eesti rahwawiisidest. Wiimsel ajal olla neid üles kirjutatud. See ei ole tõsi, et neid sugugi ei ole. Kunileid olla mitmed üles pannud. Nüüd olla ka A Th. neid jao teinud. Neid olla Dr. Weske „Oma Maas" ilmunud. Kõneleja soowis, et rahwawiisisid ikka enam ja enam lauldaks. — Dr. Weske awaldas suurt rõõmu selle üle, et maailma-kuulus Soome lauljanna Alma Fohström on 13. Now. Tartu universiteedi aulas Eesti rahwa-wiisi laulnud. (Wäike waheaeg.)

Dr. Weske rääkis pikemalt Eesti kirjakeelest. Ta soowis, et üks ainuke murre kirjakeeleks wastu wõetaks ja nimelt kesk-Eesti murre. Selle lehe toimetaja ei arwanud seda ainsalt õigeks. Kõik haritud rahwad on oma kirjakeelele ühe murde põhjuseks pannud ja seda teistest murretest täiendanud. Dr. Weske soowis, et sõnadest: lugu, sugu, tuba, uba, wiga, siga, rida jne. teises muutes kirjutataks: lu'u, su'u (ehk luo, suo), tua, ua, wia, sia, ria jne., kuna selle lehe toimetaja kirjakeelele paremaks arwas kirjutada: loo, soo, toa, oa, wea, sea, rea, sest et seda ka rahwa suus ette tuleb; rahwas on selleks harjunud, ja see teeb selget wahet. — Selle lehe toimetaja soowis, et kirjakeeles lõhed kaoksiwad, sest muidu jääme naeruks teiste ees, ega ei saa meie üleüldist kirjakeelt, kui mitte üks grammatik wastu ei wõeta.

Wiimasel koosolekul oli otsuseks tehtud õp. Hurti käest kõiki rahwalaulusid wälja nõuda, mis seltsi päralt on. Õp. Hurt oli nüüd kirjutanud ja soowinud, et need laulud weel tema kätte jääksiwad, sest et temal nõuu on neid nüüd ühte järgi wälja anda. Tema töö oleks puudulik, kui selts tema käest laulud wälja nõuaks. Ka olla tema kõige enam laulude sisuga tuttaw ja olla korjamise ajal mõndagi tähele pannud, mis pärast keegi teine ei wõi teada saada. Selts nägi ka Hurti põhjused õiged olewat ja wõttis otsuseks laulud Hurtile trükki anda jätta. Soowiti aga, et Hurt laulukogu iga ande enne trükkimist seltsi eestseisuse järel waadata saadaks.

J. Tülk andis aru wana wara korjamisest. Seltsile olla wahe ajal 46 wana raha saadetud.

Uusi liikmeid wõeti ühte kokku 29 wasta. Dr. Weske pani ette, et hr. Bauerit mitte wasta ei wõetaks, ja ei wõetud ka.

Lähema koosoleku päew, mis Januari kuu esimestes päewades on, jäeti eestseisuse määrata. Ka saab siis jälle näitemüük olema.

— Alma Fohströmist ja tema laulust olime tänases lehes kõnelenud ja selle üle rõõmu tundnud, et tema ka Eesti laulu on ette kandnud. Meie arwasime ka, et „Neue Dörptsche Zeitung" sellest saab kõnelema. Aga, nagu näha, ei ole Saksa lehe sõnumisaatja Eesti keelt mõistnud. Preili Alma Fohström laulis ühe Soome ja ühe Eesti laulu, aga „Neue Dörptsche Zeitung" ütleb lühedalt, et ta „kaks Soome laulu" laulnud!! Nõnda on Saksa lehe sõnumisaatja Eesti keelt ka Soome keeleks arwanud! Kas on see nii? Wõi sündis see mõnel muul põhjusel? Tartu Saksa leht kui suur Eestlaste sõber ei tunne ju muidugi kadedust, kui alatu Eesti keel ka suure kooli aulas heliseb?

— Just'i raamatukauplus ja kirjutusematerjali pood on waheajal uude korterisse asutatud, ehk küll ka endine korter wanasse kohta jääb. Et inimestel, nimelt ka „Postimehe" lugejatel, palju Just'i juures toimetamisi ja tegemist on, siis arwame kasulikuks seda siin meelde tuletada. Uus korter on Kühni uulitsas nr. 1, Karowi raamatupoe kõrwas. Mis säält osta on, seda teawad lugejad isegi. Meie juhatame üksnes tähelpanemist selle pääle, et sääl nii kui wanas kohasgi, Eesti keeli kõiksugused raamatud, waimulikud ja ilmalikud, jutu- ja kooliraamatud, kaardid ja noodid ja muud

Jututuba.

Kadunud esimene armastus.

Jutt Eesti rahwa elust.

Kirjutanud K. Krimm.

Rahutawad Mai kuu tuuled puhusiwad üle haljendawa metsa ja kewade lillede; nad kuiwatasiwad higi noore seemendaja otsa eest põllul ja kandsiwad tema laulu hääled köster Salli kõrwa, kes oma maja trepil istus ja pika warrega piipu suitsetades mööda läinud päewade üle järele mõtles.

Ta oli noorepäraline arwata kolmekümne aastane, elawa, lahke loomuga mees. Ilus pruunidest juustest piiratud otsaesine ja mõttekad sõstrasilmad, kust arukordadel elaw waimustuse tuli wälkus, andsiwad temale lõbusa, wõiks ütelda armastaja jume. Nõnda istus ta praegu päewawäsimusest puhates trepi pääl ja tuletas ammu mööda läinud lapsepõlwe koolipäiwi meelde, ühe ja teise kooliwenna pääle mõteldes. Iseäranis tuli temale üks kooliwend Luha meelde. See oli terwe kihelkonna koolipoiste hulgast kõige wallatum ja naljakam olnud. Mis teda aga iseäranis tähtsaks tegi, oli hää pää ja seda parem süda, mis kõige hullemad ja wihastawamad tükid jälle ära lepitada ja hääks teha wõis. Tema ja Salli oliwad suured sõbrad, ehk küll Luha oma naljatempudega wagusama Salli koguni ära pahandas. Aga tema lahkus, millega ta teisi kooliwendi kõige töödejuures järjesti aitas, lepitas Salli ikka jälle ära. Temale enesele ei olnud küll ühegi õpetuse juures aitamist tarwis, sest koolmeister ütles ikka, et Salli esimene poiss koolis olla, ja seda pidas igaüks tingimata tõeks, aga ta rõõmustas oweti oma sõbra hää südame üle ja pidas temast lugu.

Sagedasti, kui Salli kusgil sügawas mõttes istus, siis hiilas Luha salaja tema taga, wõttis ta õladest kinni ja küsis ähwardaja häälega, kas mõni neiu temale südame pääle olla hakanud, et ta kui Laabani poolwenda nurgas istuda. Ütles nüüd Salli temale „ei" ja ruttas temaga teiste lustilikkude sõprade hulka, siis oli kõik hää. Ta wõttis siis tema ümbert kinni, nimetas teda Solon'iks, Sokrates'eks, ehk mõneks muuks kuulsaks ajatargaks ja tegi temale tuhat teist rõõmustawat nalja. Aga kui Salli wagusi istuma jäi, ehk koguni eksitamise üle pahandas, siis oli lugu halw. Luha tegi siis wihase ja määratu kurja näo, kritiseeris neiusid kõige terawamal ja kibedamal kombel — ta nimetas neid lausa lollideks ja narrideks, kes nendega noorelt tegemist teewad, ehk weel koguni noorelt naese wõtawad. Tai se lubas wiimse päewa laupäew pulmad teha ja ähwardas Salli tublisti läbi wuhmida, kui ta ennast noorelt mõnest õrnast kaunikesest ära laseks petta. Ja see'p see oli, mis noore köstri nägu naeratama sundis, sest tema oli omale juba naese wõtnud ja mõtles praegu järele, kui suured silmad küll Luha tegema saaks, kui ta seda kuuleks ja näeks!

Naerdes pistis ta piibu suhu ja tõmbas, aga suitsu ei tulnud, sest wiimase tähtsa mõtte juures oli ta teda ära kustuda lasknud.

„Too mu piibu pääle tuld, Liisa!" hüüdis ta tuppa.

Warsti ilmus ka üle ukse kergel sammul noor naesterahwas. Tema oli paraja kasuga, niisamasuguse lõbusa ja armsa näoga naesterahwas, nagu tema noor abikaas, aga siisgi wõis tunda, et elumured õitsewale palgele oma kareda tõsiduse märgi pääle oliwad waotanud. Ilus oma koetud kleit lumiwalge põllega katsiwad tema saledat keha, aga pruunid juuksed rippusiwad lahtiselt üle õlade alla.

„Sinu õnnetu piip raiskab ju enam tikkusid, kui Jönköpingi wabrik walmistada jõuab," ütles ta naerdes ja ulatas põlewa tiku piibu pääle. „Noh tõmba nüüd!"

„Ole terwe, armas abikaas!" wastas Salli suust suitsu puhudes. „Säherdune pika warrega piip on aga siisgi palju wäärt. Istu kord siia minu kõrwale ja pane neid kullatud suitsu pilwesid tähele, mis temast ülesse õhku heljuwad, ja sa saad warsti nägema, et ma nendest kõige kenamat armastuse kewadet ja luulelist Mai kuud wälja wõin seletada. Kui lõbus see oleks!"

„Kahju küll, et ma seda kuulda ei wõi!" wastas Liisa. „Ma pean lehmi minema lüpsma, sest kari tuleb praegu koju. Küllap sa mulle theelaual muidugi seletad!"

„Südamest hää meelega," kostis Salli, andis oma noorele naesele suud ja istus jälle trepi pääle. Tema abikaas ruttas sedamaid tuppa, kust warsti tule pragisemine Salli kõrwu kostis.

„Ja jah. Ütelgu Luha, mis ta tahab, aga õnneline abielu on ometi kulda wäärt," kõneles Salli iseenesele, kuna ta ikka suuremad suitsupilwed suust wälja puhus. „Muidugi on temal õigus, kui ta kinnitab, et noorelt armastada pool narrilase-tegu on. Sinna juurde ütleb mu enese elu tugewa jah ja aamen, aga kes wõis küll kuldsel nooruse põlwel neiudest eemale hoida, kui ta ka weel üks kord nii kõwa südamega naljahammas on, kui minu lustiline sõber Luha. Näe säält tuleb üks lustiline mehikene, päratut papikasti kaenla all kandes lähemale, ja ma tahaksin ühe üheksa wastu kihla wedada, et ta pääst jalani armastuse tules põleb, kui teda mõni politikaline Eewa tütar weel mitte oma käpa alla pole jõudnud waotada. Ta saab umbes üks nendest olema, kes luulelisest mõttest otsast otsani täidetud mööda Eesti pinda ümber hulgub ja sääl juures kallid wärwisid riide lappide pääle määrides ära raiskab." Salli jäi wait, sest wõõras oli üsna tema kohta jõudnud. Sääl jäi ta seisma, nagu tahaks ta „tere õhtut" ütelda, pani aga oma mõlemad käed puusa ja wahtis imestades Salli otsa.

„Tere õhtut, isand kunstnik!" ütles Salli, keda wõõra naljakas wiis lõpmata lustiliseks tegi. „Muidugi arwan mina sedasama, mis Teiegi. Sääl waob praegu päike imeiluga alla, teisel pool haljendab minu rohuaed kewade ehtes, ja keskpaigas hingan ma ise suitsu-pilwede süles — tõesti paremat pilti ei wõi Teie enam kustgiltgi saada, istuge sinna kiwi otsa ja maalige ülesse!"

„Oho, wana Salli, wõi koguni wärwipintsliga tahate mind ametisse panna?" kõlas tuttaw hääl Salli kõrwu. „Näen sedamaid, et Teie luulelised mõtted Teile silmapilgukski rahu ei anna; aga sääl eksite, kui loodate, et Luha Teie unistawa käsu järele tantsima hakkab. Tere õhtut jah, aga nõnda suuri silmi ei pea Teie mitte tegema, kui oma wana sõpra jälle näete!"

„Ja jah, kui hunti mõteldakse, siis on ta ise sedamaid sääl," ütles Salli oma sõbra kätt tugewasti raputades;" ta oli oma imestusest juba toibunud. „Imestuseks on mu aga asja küllalt, sest sina ütled mulle „Teie," kannad üht määramata pappkasti kaenlas ja —"

„Rändad lustilikult ühest kohast teise," rääkis Luha wahele, „õige küll! Aga minu pappkastis ei seisa mitte wärwipott pintsli kaenlas, waid teemoona kolme päewa jaoks, pakikene peenikest pesu ja üks jämeda kõhuga päewaraamat. Sellest saad sa aru küllalt. Nõnda rändab üks waene paberiraiskaja mööda Eesti pinda, kirjutab kõik naljatilgad, mis ta siit ehk säält kuuleb, wagusi oma pappkasti kaante wahele ja palub täna ööseks sinu käest kohakest, kuhu ta oma wäsinud liikmed wälja sirutab. Ometi ütle minule enne, mis ametit sa siin pead?"

„Mina olen köster, ja see on minu korter, kuhu sind lahkelt sisse astuda palun:"

„Köster! Hm! Umbes üks säherdune mehike kes pühapäewa hommikul kruusitäie kohwi ära joob ja siis kiiresti mustas kuues kirikusse oreli klahwisid õeruma jookseb. See kõlab aga kenasti. Pärast ruttab ta waga näoga koju, et lõuna-laual kõik pühad waewad ära unustada. Aga mis ma pidin küsima, hommikuse kohwi walab temale ikka wiisakas tüdruk sisse — ja?"

„Ei, seda teeb mu naene," kostis Salli naerdes.

„Sinu naene —" Luha tegi küünrapikkuse näo. „Köster ja naesemees — mäherdused läikiwad nimed. Sääl on minu ilusad jutlused puha tuulde puistatud, nagu peotäis haganaid. Olgu pääle. Kui pükid weel su oma jalas seisawad, siis on weel kõik kaunis hää. Aga jutustama pead sa ometi, kuda säherdune naljakas lugu sündis?"

„Wastu tõrkumata, aga mitte siin, waid toas theelaua juures. Tule aga sisse, pane oma pappkast nurka, siis wõime pikemalt juttu westa."

Neid sõnu ütteldes tegi Salli toa ukse lahti ja astus ees sisse. Luha läks temale sedamaid järele ja wabastas ennast oma tummast seltslasest teda nurka maha pannes. Siis wõttis ta mütsi päästt, wiskas teda klaweri pääle ja kõneles edasi: „Sul on siin koguni klawer nurgas, ka wisisew masin puudub mulle silma, ometi ei näe ma ühte ainust lauda, kuhu see lehkaw mebelik ülesse wõiks seatud saada. Sääl hingab küll üks klaweri kõrwal terwe nelja jala pääl, aga tema turja rusub määratu ilma walu — tahtsin ütelda nootide lasu, nõnda et temast meile ühtegi loota ei ole, sõber Salli?"

„Sul on hääd silmad, mu ... Luha," wastas köster, „tule aga edasi!"

Ta astus teise tuppa, kus Liisa thee-klaasi laua pääle seadis.

(Järg jääb tulema.)

saada on, pääle selle weel paberit, sulgi pliiatsid, tinti ja iga sugu kirjutusematerjali mis ial tarwis tuleb. Ostjad on seni ajani Just'i juurest palju ostnud ja saawad seda ka edespidi tegema, ilma et siin waja oleks asja iseäranis kiitma hakata, sest asi kiidab iseennast.

— Eesti näitlejate Ühenduse kuluga trükitud raamatud on: „Üks öö Tartus", nali ühes järgus, hind 15 kop.; „Poissmehed", nali kahes järgus, 30 kop.; „Öö ja päew", Soome näitemäng, 15 kop. — Neid raamatuid ei müüdud Ühenduse wiimse koosolekuni sugugi. Wiimasel koosolekul tegi Ühendus otsuseks neid müüa, ja juhatame meie ka eneste lugejate tähelpanemist selle pääle, et neid raamatuid wõib hr. J. Tõnissoni käest Olewiku trükikojast saada.

— Mardi õhtuks oli Wanemuise uues saalis määratu suur hulk pidulisi koos seda õhtut pidamas. Ehk küll saal ruumikas ja lahke, wõis ta siisgi piduliste hulka waewalt mahutada. See on lahke ruumi wili.

— Näitemüük oli 14. skp. päew enne Kirjameeste seltsi koosolekut selle seltsi ruumides. Osawõtmine ei olnud küll wäga suur, aga sellegi pärast elaw. Näitemüügil olijaid rõõmustas Karijärwe laulukoor ja üks meestekwartett. Asju oli kaunis rohkesti antud. Kui palju sisse tulnud, on täna Kirjameeste seltsi koosolekust kõneledes nimetatud. Aga siin nimetame weel kord seda koguni kurwa lugu, et raamatuid näitemüügil kõige wähem on ostetud! Kuda peab meie kirjandus edenema, kui raamatud ostjaid ei leia! Siin peaks asi muutuma!

— Lauluarmastajatele anname teada, et ligemal ajal loota weel enne jõulu saab esimene anne ühest uuest noodi raamatust wälja tulema. Selles noodiraamatus saawad nii hästi meeste- kui segakoorid olema, aga kõik soololaulud mokaheliga ühes laulda. Mokaheliga laulud on nimelt uuemal ajal Eesti rahwa seas õige pruugitawaks saanud, ja nad kõlawad ka wäga ilusasti; pääle selle on neil see lõbudus juures, et nad kergemad on laulda kui muud nelja häälega wiisid. Teiste laulude seas neid ette kanda on nad ikka ilusamad kui muud laulud. Meie arwame selle pärast wäga ajakohaseks, et üks kogu niisuguseid laulusid ilmub, sest et neist seni ajani täiesti puudus on. Uuel laulukogul saab nimi olema „Laulu-kaja." Meie ei kahtle mitte, et see ettewõte lauluarmastajate poolest lahket wastuwõtmist leiab. Meie wõtame selle noodiraamatu pääle ka tellimisi wastu. Kes 30 kop. minu, selle lehe toimetaja kätte kas sularahas ehk postmarkides saadab, sellele saab noodiraamat kodu kätte saadetud, nii pea kui trükist wälja on tulnud; lauluseltsidele, kes 2 rubla korraga saadawad, saab selle eest 9 tükki kodu saadetud. Kirjadele olgu adress: „Dr. K. A. Hermann, Tartus."

— Suur rõõm on meil selle üle, et üks suur jagu kirjasid kirjawiisi poolest ikka õigemaks ja ilusamaks hakkab minema. Seda näeme iseäranis sest suurest hulgast kirjadest, mis meile tulewad. Ehk küll kirjasaatja iga kord ei ütle, siisgi on tema kirjast selgesti näha, et ta on Eesti keele grammatikat uurinud ja selle üle järele mõtelnud. See on armsaks tunnistuseks, et ilus Eesti emakeel mõnelegi Eesti pojale kallis on ja et ta mitte külmalt Eesti keele üle ei mõtle. Kui ka niisuguseid palju ei ole ja suurema hulga meel alles tuim on, siisgi on ta kaunis edenemise märk, millele siginemist soowime.

— „Wanemuise" uue saali õnnistamisepidul, nagu meil siin weel juurde lisada on, tuli Tartus esimest korda ette, et pidusöögiks mängukoori poolest üks õige suur mängutükk mängiti, mis kõik süda Eesti lauludest on kokku pandud. Niisugust tükki hüütakse muusikakeeles potpuri. Selle potpuri oli herra E. Wirkhaus kokku pannud. Meie peame tunnistama, et herra Wirkhaus oma asja wäga hästi on teinud. Tema potpuri oli wäga kuuljate meele pärast, ja käte laksutamine ei tahtnud lõppeda, kui tükk otsas oli. Mängukoor mängis ka õige ilusasti, nagu üleüldse Wanemuises muusik hästi õitseb. Pidu kohta on weel meelde tuletada, et uue saali ehituse juhataja herra R. Sachker seltsi poolest wäsimata meele ja agara töö eest kuldnuri kingitud sai.

Tartu maakonnast. Kokura wallast Kodawere kihelkonnast teatab meile üks kirjasaatja, et rahwa elu sääl küllalt ei tahta kosuda. Ei olla sääl laulu- ega mängukoori, ei ka muud awalikkukooskäimist. — Ööhulkumine olla ka wäga moodis.

— Tulekahju pidanud Mustwee alewis lahti pääsma ja oleks suurt kahju teinud, kui mitte tulekaitse-mehed waprad ja usinad ei oleks olnud õigel ajal appi saamas. Mustwee Wene õigeusu kirik hakanud nimelt põlema. Tuli tulnud selle läbi, et kirikut õhtul enne seda köetud ja üks korsten lae kohalt wigane olnud. Esimene, kes kiriku katusele roninud, on tulekaitsjate seltsi liige P. L. olnud. Selle eest pidada ta iseäralise aumärgi saama.

— Pisut rahwa elust. „Tormas ei taha waimuelu hästi edeneda, asi läheb umbes nii, nagu külmal kewadel suwe tulemine. Hobusewargus ja ööhulkumine on wäga möllamas. Juba mitugi hobust on hukka läinud poiste kätte langenud. — Ööhulkujad lähewad ka wäga häbemata julgeks, tulewad wägisi teiste rahuliste inimeste und rikkuma, lõhuwad uksed ära, lööwad aknad purukս, lähewad isekeskes purelema ja karwu pidi kiskuma ja muid tükka tegema. Küll on siin wallawalitsusel tööd."

— Paar sõna Härjanurme wallast ja rahwast. „Pai Postimees, ole wa lahna ja pista minu pisike pismo ka enda pauna, wabandusest hoolimata, et paun isegi pingul ja pigiskile täidetud on. Lahked lugejad saawad mulle wist lubama, kui ma neile kõigile waikest Härjanurmlaste kodust lühikest seletust teen. Härjanurm seisab kuulsas Kursis, kusa õpetaja hiljuti praosti herraks on saanud. Ja weel selgemaks seletuseks nimelt selle jõe kallastel, keda wa jõgede Eit wõi Emakene oma nooremaks pojaks „Pedeks" hüüab. Wersta 40—50 säält, kusa kelm poiss wahutades ja keerelde Pede kaissu kargab, üles poole tulla paistab ta kõige oma rikkuse ja waesusega waatajale silma. Neli küla, keda rahwas nime pidi hüüawad: Jõune küla, Kaadwere Põlra küla ja Kurukse wete tagune küla, keda öeldakse Paide linnani ulatawat, ehk ta küll tõe poolest kaugemale ei lähe, kuid ainult naabrimõisade Lustiwere ja Kurista-Kaawe rajani; siis tuleb weel Sunre wälja kantnikkude küla, kes mõisa tegu teewad. — Kaks koolimaja korralikus olekus on meil, ja kumbasgis kobistab oma koolmeister. Neid kiita ehk laita ei ole mul mitte jõudu ega luba. Ka keset walda on Sadukküla Wene õige usu koolimaja, keda sel suwel lõpmata toredalt uuesti ehitati, ja küllalt osaw Tartu Wene II. seminarist tulnud tunnistusega koolmeister, agar ja kiidu-wäärt, on noorte Härjanurmlastele neiu ja polna õpetamas. Ajalehti käib ka Härjanurme wäike karjake, nimelt 4 Eesti Postimeest 3 Wirulast 3 Walgust 1 Sakala 1 Olewik ja ka mõni Saksa keeligi leht, kellel aga mina waeneke nimesid ei tunne. Laulukoori meil ei ole; oli küll ennemalt üks nimeline pisike loom häälitsemas — aga wurises ja wirises ning surigi kõigile matjatele suureks rõõmuks ja hääks meeleks. — Ka Aleksandri-kooli abikomitee on meil. Endistel aegadel olnud mees kaunis wirk ja wiks, aga praegu põõnutab poiss sirakil asemel. Ei ta küll maga ega sure, sest silmad on tal lahti kui sitikad, kuid puhkab asemel teiste kaugemate wendade töösid teraselt silmitsedes. Mina mõtlen, küll mees on iseendas käsi jalgu pidi tülis, ja wist weidike ka ütelda niisugune, kes palju tööd ei tee. Ei tea, kunas ta peaks jälle püsti ja pukki ajama! Oleks küll soowida, et mees kallist aega kasuta maas lamades mööda ei laseks minna, kuna omeligi teised kaugemad wennad kõiksugusid töösid ja toimetusi ära toimetanud ja weelgi toimetawad. Muidu elawad Härjanurmlased kõigiti aunsat ja wiisi-päralist elu; ei tule wargust ega kedagi koerustükka üle aru ette; ei ole kõrtsielu weel suurt wõimust wõtnud; ei tunne keegi tusku sest, mis kurjad südamed mujal mõtlewad. — Muidugi eksijaid inimesi on ka siin oma jagu, aga ega kõiki süüdisid ja pisikesi eksitusi maksa kohe ilma kisendada. Küll nad paranewad — ehk langewad ja uunewad. Maad ja põllud on meil keskmised, kesk kohad hääd ja serwad kehwad. On küll just rahwa suus liikumas, et hakatama kohte müüma, aga ei teata weel kedagi. Härjanurmlaste kodukesed on kõik ütelda weel pea kehwa päralised ja suitsused, alles nüüd, niis ehitatakse, pistawad suitsu-torud katusest wälja. Wanadest kohtadest ja hiie-paikadest ei ole Härjanurm ka koguni waene; mitmed kingukesed ja kalmustikud sümmitawad rahwa suus paljugi juttu ja kõnesid, mis mõned õieti ilusad ja rõõmsad ja mõned jällegi kurwad on. Kaadwere küla wahel loogeldab wäike jõeke, kes lõpmata haudasid ja mäda-mulkusid täis on. Üks niisugustest haudadest hõigatakse „Katlahaud". Rahwa jutu järele olla selle põhjas määratu suur wask-katel peidus. Endistel aegadel läikinud ta alati päewa paistel põhjast ülesse, aga sest saadik, kui üks külamees saladust wälja wedida püüdnud, katkenud katla kõrw katki, ja katel ise kukkunud haugu põhja mäda ja muda sisse sootumaks, nii et teda enam nähagi ei wõi, paljas wask-katla kõrw jäänud aga mehele tunnistuseks kätte. Mina küll seda kõrwa pole näinud. Niisugusid jutte ja kohte on paljugi Härjanurmes. Aga jaagu sestgi, kiri wenib wäga pikaks. Lõpeks ütlen weel mõnele, kes ehk arwab minu kirjale õiendust wõi seletust teha wõima, et mina mingit wastust niisugusele ei saa andma selle pärast, et minu kiri muidugi õige on. hm?"

Kursist meie kirjasaatja C. N. poolt on meile ka üks wastusekiri saadetud, mis Kursi rahwa elu kohta käib, aga see kord weel korda ootama jääb.

Wõru maakonnast. Seletuseks on meile Wana-Anzla rahwa elu kohta järgmine kiri tulnud: „Keegi paneb Wana-Anzla walla rahwa elule E. P. 40. numbris „kaunis hää" päälkirjaks ja katsub seda tõendustega kinnitada. Esiteks tõendatakse päälkirja: „kaunis hää" — et raamatute ja ajalehtede lugemine „õige moodis" olla. — Wana-Anzla wallas on ligi 5000 rewisionihinge, ja need loewad ühte kokku 24 ajalehte, nimelt: 9 Eesti Postimeest, 7 Wirulast, 1 Walgus, 1 Sakala, 2 Uut Tartu seitungi, 3 Tallinna Sõpra ja 1 Ristirahwa pühapäewa leht! — Ei ainustgi raamatu-kogu pole nimetatud wallas olemas. — See on liig wähe suure walla kohta. Mõned koolimajad wälja arwatud — ei ole Wana-Anzla wallas ainustgi talu, kust kasulikud raamatud — nimelt Esti Kirjameeste seltsi toimetusest — leida oleks! — Teine ütelus: „Rahwas on üsna usin kasulikku õpetust nõudma ja oma priiusega selleks tarwitama" on küll ka liig suur kiitus. — Wana-Anzla walla wiljasaak on tänawu aasta läbistikku arwatud ligi 5 seemet olnud ja linade kohta läbistikku ligi 4 kaalu 10 wakka külwi kohta, seemne saak koguni kehw, sest põud, rahe ja warane külm on äpardama pannud. — Ka tänawu on siin nõndasama palju linu külwatud, kui ennegi — läbistikku arwatud 5. jagu põllumaad linadega, sest maksud on rängad, ja linadest loodetakse raha saada. Nende linade müümise koht on Walga ja Wõru linn, kes kunagi Wana-Anzla linu põlanud 'pole. — Kolmas tõendus: „K" walla kohtumajas on juba mõni kord näitemäng olnud, „isearanis Al.-kooli kasuks." Karula walla kohtumaja ei ole mitte Wana-Anzla walla kohtumaja, ka on sääl näitemäng üks ainus kord olnud Neljas tõendus: „Ka olla sääl tubli laulukoor, kes oma häält parajal kohal helliseda laseb." See tubli laulukoor, kellest Teie kõnelete ja kelle liige ka Teie ise wist olete, ei ole mitte Wanas-Anzlas, waid Karulas! — Kui Teie laulukoor, Teie oma kiitmise järele „tubli" on, miks olete tänawu suwel, kontserdi andmisel enamasti kõik laulud kaks kuni kolm korda alustanud ja paljalt kahe kuni kolme häälega otsa laulnud? Kirjas üteldakse, et 3 kontserti ja 2 näitemängu, mis seie maale etendatud, iseäranis Al.-kooli kasuks on olnud Hää oleks, kui nende 5 etenduste sissetulek, umbes 150 rubla awaldataks? Mikspärast ei ole seda raha mitte Al.-kooli pääkomitee kätte ära saadetud? — Selleks palun siin Al.-kooli pääkomiteed, et see raha nimetatud laulukoori käest sisse saaks nõutud. Wiies tõendus: „Koolid olla niisama üsna hääs korras!" Kooli-elu olla „kiita"! — Jaolt, kooliõpetajate usutawa töö ja kooliwalitsuse hoolekandmise poolest wõiks Teie ütelusega leppida; aga koolide ja kooliõpetajate ülespidamise kohta, mis wallawalitsuse ja rahwa hool ja kohus on, jääb liig palju soowida. Koolimajade parandamine, küti nõuu ja mõni muu koolimateriali muretsemine, mis walla hooleks on, saab üksnes kooliwalitsuse kange sundmuse läbi muretsetud; kool on juba alganud, aga pole weel kohus täidetud, ehk küll kooliwalitsuse poolest 25. August terminiks oli pandud. — Pool jagu walla lastest saawad sundmuse waral, trahwi päälepanemise läbi koolitatud. Peremees ei oleks sulaselast, kes tema juures teenistuses, ialgi kooli saatnud, kui sundmust ei oleks olnud! — Kooliõpetajate palkadest ja wiletsast elust mõistawad küll wallawalitsus ja rahwas rääkida; aga kes on selle parandaja? Nimelt wallawalitsus ja rahwas ise — kooliseadus, ei ka kohalik kooliwalitsus ei ole seda kunagi keelanud, waid ennemini sundinud. — Oh millal lõpeb orja-waim, mis igas asjas sundmist ootab! Mis aitab kooliõpetajate wäsimata töö laste kallal, kui need koolist wälja astudes nõrga ja pehme walitsuse alla langewad? Ei ole kunagi õige see kui üteldakse, et koolis õpiwad lapsed hobuse-wargaks! ei! waid ilma koolis, pehme walitsuse all õpiwad nad hobuse-wargaks ja kõige paha meistriks. Meie Wana-Anzla walla rahwas tunneb eneste seas, seesugusid hobuse-raua leidjaid olewat, kus ikka hobune küljes on! Jah, nenda see on! Waatame nüüd Wana-Anzla walla rahwa elu päälkirja „kaunis hää" ja päälkirja ning rahwaelu kohta tema tõendusi. Need oliwad „õige moodis," „üsna usin", „kaunis rohke" „liigrikas", „tubli laulukoor", „üsna hää" ning „kiita"! Aga ei sünni hästi!" T.U.

Harju maakonnast. Teated Kuusalust. „Tõnawusele pikale sügisele tõi siin pool 7. Now. esimese kerge lume-kattega lõpetuse. Kuni selle päewani wõisiwad loomad iga päew karjamaal käia. Rukki orased, mis, nagu kuulda, mitmel pool põua ja ussi läbi rikutud saanud, läksiwad siin wäga ilusalt lume alla. Weepuudus ähwardab wäga kibedat tüli teha; mitmes kohas on kaewud ju pea tühjad ja praegune pakane külm püüab wiimsed piisad ära pigistada. Saab näha, kas nüüd külma- ja lumega ka wargused kuulmataks jääwad, mida siin palja maa ajal üsna häbemata julgusega toimetati. Saab ka näha, kas Kuusalus talwe pikkusel midagi hariduselisi wõi isamaalisi toimetusi käsile wõetakse, mida iseäranis Al.-kooli kohta üsna tungiwalt soowida oleks. v."

Järwa maakonnast. Õnnetused. Arwata paari nädala eest jäi siin Tapa raudtee ligidal Kadrina shandarm Petrow rongi alla, kuhu ta sõitja rongi päält oli kukkunud ja sel kombel halebat surma saanud. — See jutt oli alles wärskelt liikumas, kui jälle reede 9. Nowembril Tapa jaama ligidal teine sarnane õnnetus ühele wutka-wahile, nimega Jakob Kangur, oli juhtunud. Tema oli õhtu hilja K. kõrtsist raudteed mööda koju poole hakanud minema, kuda kuulda olnud ka wiinastand, ning Tartu poolt tulew öösene rong oli teda ära purustanud. Kõige suuremaks haleduseks omastele olla weel see kurw arwamine, et ta ehk seda meelega — wõlgadest ilma lootuseta koormatud — laskis sündida ning seega abikaasa, ja kolm last kõige suurema wiletsuse sisse järele jättis. Sarnased õnnetused on juba wõõrale kurwad kuulda, mis siis weel omastele — kus neil sedagi õnne osaks ei ole oma armastatud omast terwe ihu- ja liikmetega tema wiimsel teekonnal — surnu-ajale — saata. —b—.

Wiru maakonnast. Kiri. „Jätke maha, mis on paha! Seda hüüdes pean ütlema, et mul ial hääd meelt pole olnud pahast palju pajatada, waid ennem rõõmsa meelega kirjutaksin ja kiitleksin lõbusaid lugusid, aga et asi tõesti iseenesest imelik on, siis peab pahale pihta andma, aitab siis ehk ei. — Nagu see ehk ju teada on, et Waiwara ennast mitmet moodi mõnusamatele samudele on saatnud kui enne oli, siisgi on siin ka ärahäwitamise wäärt asju weel küllalt, mis rahwa elu edenemisele tõkkeid ette teewad. Warsti küsib ehk keegi: Mis teil siis wiga on, kas ei ole koolid hääs korras wõi ei helju lahked laulud puna-põske peiukeste ja näguse noorte neiukeste suus, wõi ehk loetakse teil ehk wähe ajalehti, ustakse unenägusid ehk muid iswärki ilmutusi. Kostan kohe: koolid on kõigiti hääd, ja juba 15. Oktobril asusiwad Jütsid Matsid sinna usinasti õppima ja tarkust kinni tabama. Lauluwiisid weerlewad ja helisewad kaunis kokkukõlas enamasti igas külas; aga wiimsed arwamised on tõsised, nagu tõrre põhjad wesised. Praegu ei käi mu mõte niisuguste asjade kohta, waid — waatame lähemalt mõnda wallawanemat, kuda nende käbarad käiwad. Tõsi on, et tubli talitaja walla elule ja aule kasuks on, kuna üks mehikene sellele häbiks õnnetuseks ja päälegi mitmele mõistlikumale ristiks kaelas. Niisugune õnnetus on ka mööda läinud kolmel aastal ühele wallale osaks saanud, millest wabastamist isegi wist inglid igatsedes ootawad, sest tema on nii tark mees, et hääd ei oska halbtusest lahutada. Sellest siin paar näitust: Ta on inimene ilma mingi suguste teaduslikkude tundmusteta, ja nagu kuulsin olla ta lapsena suured trüki-tähed tundnud, mida mehena ammugi unustanud olla. Kõrtsi lett on ta kallim koht ja wiha wiinakene — maitsewam jook, nii et siin ümbruses ühtegi inimest ei ole, kes teda poleks wiinast aurawa pääga näinud. Juba wallatute küla poisstega ei häbene ta karwupidi koos kakelda, waid arwab omale auuks, et liikmed niisugustes sõjas weel terweks jäänud, kuna kaunil keelel kiitleb: „mogumane mees, kui ma, jaksab ka hoopa kanda ja anda," Juhtub aga mõni kord kõrgematest kohtadest talle mingit käsku antama, nii kui see tänawu kewade kardetawa loomakatku ajal juhtus, siis on targal talitajal jälle omad head ja wead wabandamiseks walmis: „Midä nad siis mulle wõiwad teha; pangut min putka, ega ma ikka häda en jää, sest minul on weljed wägewad, kes tööd tegewad, minul aega istuda küll." Minewal wana aasta õhtul, kui nooored ja wanad ühel meelel kirikus koos oliwad, tänupalwid selle wägewamale andmas, kes neid isalikult oma käe kõrwas mööda läinud aastal kandnud, ei olnud walla wanem mitte nende hulgas, aga kui kirikust wälja mindi, leiti tema — kõrtsi põrandalt, karjasega karwu pidi maas maadlemast. Niisuguseid, inetumaid tükka teeb see mees, kes oma walla kasu ja korda südames peaks kandma, kõik hääd edendama ehk wähemalt oma ameti auu kalliks pidama. Kurblik see küll on, et niisuguseid mehi tublit mõistust tarwitawasse ametisse seatakse, seepärast: Olge mõistlikud, naabrid! Uus walimise aeg on ukse ees! Astuge kui üks mees üles, waligem targemad isamaa pojad eneste hulgast, kellest ju wallas puudu pole, niisuguste ülitähtjate ametite pääle, küllap näeme siis, et woorus igas asjas halbtuse asemele astub, kooli-asi hõlpsamalt edeneb ja wald, isamaa ilu hoieldes, warisemata wapraks wallaks ja kolletamata kogukonnaks kosub, milles igatsusega häädused asupaika pidama jääwad. Wooruse armastaja E—r."

Soome maalt.

Helsingist. Professor Yrjö Koskinen, endise nimega Forsmann, sai, nagu meie lugejad mäletawad, omal ajal senatoriks tõstetud. Nüüd tänawu on temale teine suur auu tehtud, tema on rüütli-sugu õiguse saanud. Tähele on panna, et tema selle juures oma endise Rootsi keeli nime on maha jätnud ja Soome keeli nime, mis ta enne kirjamehena kandis, nüüd täieliseks nimeks on wõtnud.

— Kasinuse selts laotab ennast Soome maal ikka enam wälja ja saab rohkem liikmeid, kelle kõigi ühine otstarbe ja eesmärk on kangete jookide joomist ja tubaka põletamist põlata ja endid selle eest hoida. Uuemal ajal on koguni nõuu ühte ajalehte selle seltsi mõtete wäljalaotamise tarwis asutada.

— Wäljarändajatest teawad ka Soome ajalehed kõnelda. Nimelt rändab Soome maalt õige rohkesti Soomlasi Amerika maale Ühendatud riikidesse, kus juba kaks Soome keeli ajalehtegi ilmuwad. Aga wiimasel ajal hakkab Soomlasi Amerikast tagasi tulema. Mõne nädali eest on kaunis trobikond tulnud ja nüüd hiljuti on jälle 30 töömeest Amerikast Soome maale tagasi jõudnud. Wana lugu! Igal pool hää, kodus kõige parem.

Läti maalt.

Riiast. Austra Läti laewameeste selts edeneb ühte puhku. Tema kapital on tublisti kasunud, nõnda et enam palju 200,000-dest ei puudu. Selts on jälle nõuuks wõtnud ühte uut laewa teha lasta. Nõnda ei lähe siis kaua aega mööda, ja juba saab selts pea 10 laewa omanikuks! Eks ole ilus?

— Suur tulekahju olnud Sassenhofis Riia ligidal. Sääl on nimelt määratu suur traadiwabrik ära põlenud. Kahju olla 270,000 rubla suur, mis kõik tulekinnitamise kassast wälja makstakse. Aga mitu sada töömeest on leiwata jäänud, see on kõige kurwem.

Wõnnust. Kurjategijate trobikond selle linna ümber kaudu üles leitud. Kurjategijaid olnud umbes 40 meest, kes ümber kaudist kohta üsna hirmsasti waewanud ja piinanud ega ole kellelegi rahu andnud. Iseäranis peremeestel olnud palju häda nendega, ja nad sundinud ka tublid walla-ametnikud ametist lahti lööma. Nüüd ootawad otsust.

Walgast. Wargate trobikond on sääl üles leitud ja mitu warast, nende seas ka trobikonna päämees, kinni pandud.

Wene maalt.

Peterburist. Suur rahwa ülelugemine pidada tulewal aastal terwes Wene riigis tulema. Ettewalmistamist selle tarwis olla ülemal pool juba õige palju. Üks wäljamaa leht on selle üle kirja saanud ja arwab, et see lugemine sugugi kerge ei saa olema. Ülelugemisega ühes olla nimelt nõuu wäikest maksu wõtta loetawate käest selle läbi, et need stempelmargi ülelugemise kaardi pääle ostawad. Aga teiselt poolt üteldakse, et ülelugemisel mingisugust maksu ei saa wõetama, sest et muidu mitmed tuhanded endid ülelugemise juures üles ei annaks, kui neil midagi maksta on. Kas lugemine ka Eesti, Liiwi ja Kuura maale ulatama saab, ei ole weel teada.

— Keiserlikud Majesteedid on 13. skp. Peterburi sõitnud ja 14. jälle tagasi Gatschinasse läinud. Keiserliku Majesteedi Proua sündimisepäew pühitseti ka nõnda kui ikka pühalikult. — Moskwa kindralkuberner würst Dolgorukow on 12. skp. Keisri Proua Majesteedi jutul olnud.

— Kaks „mõtete lugejat," need on niisugused mehed, kes inimese näost ära näewad, mis inimene mõtleb, lasewad endi kunsti Peterburis näha; ühe nimi on Bishop, teise nimi Cumberland, mõlemad Amerikalased. Esimesel on õnn olnud ka Gatschinas Keiserlikkude Majesteetide ees oma kunsti näidata.

— Grahw P. A. Walujew on waheajal Wene keeles ühe palweraamatu wälja andnud, milles 365 päewa jaoks igaühe tarwis üks palwe on. Rahwa hariduse ministeriumi poolest on see raamat kõigile koolidele hääks kiidetud ja on soowitud, et teda usinamatele koolilastele wirkuse märgiks kingitaks.

— Kohaliku walitsuse uuenduse poolest annab „Nowoje Wremja" nõuu, et Kachanowi kommissiion seaduste tegemise juures ametite wähenemise eest hoolt kannaks. Ametnikkusid olla praegusel seadusel liig palju. Wallawanema amet olla tõsta ja tema wõimust suurendada, sest wallawanem olla suurem kui wallakirjutaja ja pidada oma auust rohkem lugu, sest ta jääda ikka walda, kuna kirjutaja ja muud ametnikud sagedasti wallast ära lähewad, kui nad midagi paha on teinud ehk muidu lahti endid wõtawad. Ka olla tarwis, et wallawanemal mitte mitu ülemat ei ole, kellel temaga tegemist ja kellele temal aruandmist, waid et edespidi wallawanemal üksnes rahukohtumõistjaga tegemist oleks ja see tema ligem ülem oleks.

— Kohtuministri Nabokowi kõne Moskwas, kus ta Wene maa praegused kohtuid, kohtumõistjaid ja adwokaatisid kiitis, on Wene lehtedes läbi rääkida. Ajaleht „Nowosti" rõõmustab selle üle, et Wene kohtuseadus seisma jääb ja et üksnes wäikesed muudetused selles seaduses ette saawad tulema. —

— Suur on Wene isamaa! Tema laotab end ikka pikkamisi aga kindlasti wälja ja saab suuremaks. Ei ole mitte palju aastaid kui Amuri jõe äärsed maad Wene alla langesiwad, weel wähem aega on sest mööda kui Chiwa ja ütlemata ilus Ferghana org Wene walitsuse alla sai. Alles tänawu astusiwad Merwi Turkmenlased priitahtlikult Wene Keisri alamaks. Nõnda kaswab Wene riik ühte puhku, ehk ta küll juba isegi ära rääkimata suur on. — Küll igaüks nimetab Siberi maad ja tunneb teda, aga kõige wähemad mõtlewad selle pääle, kui suur ta on. Siberi maa on kaks korda suurem kui terwe Europa Wene maa. Meie mõtleme iga kord, kui Siberit nimetame, külmetanud lume ja igawese talwe pääle, mis Siberi maal on, aga lugu ei ole üksi nõnda. Põhja pool, kuhu kurjategijaid saadetakse, on Siberi maa küll külm, aga lõune poolsed Siberi maa ääred on üsna paradiislised kaunid elukohad. Sääl kaswawad kõige kallimad ja ilusamad puud, sääl õitsewad wäga kaunid lilled. Kahju üksnes, et sinna nii hirmu kauge on minna, ja et weel üksgi raudtee Siberi maale ei wii ehk küll niisuguse määratu raudtee ehitamise nõuu juba ammugi läbi rääkida on.

Gatschina ümbert rahwa elust. „Auustatud „Eesti Postimehe" lugejad! Mul on lust sulge kätte wõtta, ja siit, ehk küll mitte kaugelt Wene maalt kalli isamaa pinnale sõnumid saata, kus Eesti waim on ärkamas ja uuel elul tärkamas! Mõni päew tagasi tõusis mu südames himu Wene maale rännata ja säält rahwast tundma õppima ja reisimisega oma silmaringi laiendama. Jõgewa raudtee jaamast sõitsin Tapa kaudu esiti Rakweresse, kus ööks jäin. Ühes trahteris juhtusin kahelaste meestega kokku, kes mind wõõrast sääl ära tundsiwad. Pea oliwad mehed nokka pidi koos ja jutustasiwad isekeskes tasakesti, millest ma mitte aru ei wõinud saada. Wiimaks tuleb üks ennast minuga tutwustama ja soowib minuga „parema koha pääle" minna, sest „siin ei maitse õlu mitte nõnda hää ja on kallim kui sääl, kuhu meie sind wiime." Üks noor mees, kes mitte nende seltsiline ei olnud, siisgi neid wist tundis, tuli minu juurde ja keelas nende seltsi mi-

nemast, mida ma juba ennem isegi mõtlesin, ja ma jäin hää soowijaga pudel õlut jooma. Siis jutustas ka trahtersnik omalt poolt, et niisuguseid kahtlasi mehi säälses linnas kaunis trobikond asumas olla. Nad püüda sääl teadmata inimesi oma wõrku wiia, ja riisuda muu warandusega ka wägisi tihti riided seljast ära. — Oma sõpra oodates magasin ma weel teise poole ööd sääl korteris, kuni kella üheni, kuni sõber Tallinnast tuli. Siis istusime musta täku turja, kes meid Wene maale wiis. Hommiku olime juba Gatschinas. Sääl nägime mõnda Eestlast, kes Wene maalt tagasi rändasiwad pool haiget ja oma warast ilma jäänud. Pärast poole nähti ikka rohkem tagasirändajaid. Mõned läksiwad jälle edasi Suchumisse, Simbirski j. n. e. Gatschina ümber kaudu on palju lojuste tõbe liikumas, mis palju kahju olla teinud. Ühes Eesti külas olla tõbi külaliseks käinud, ja wõtnud järsku kõik elajad oma ohwriks, üks ainus lehm jäänud küla pääle alles. Nüüd on see tõbi juba lõpmas. — Eestlased elawad siin ümberkaudu kaunis kenasti, mõned üsna jõukalt. — Ajalehti peetakse wäga wäikselt, soowida oleks, et neid rohkem loetaks. Paha asja ei ole kuulda olnud. — Wilja kasw olla keskmine olnud. — Lõpeks teatan weel midagi meie sugurahwast Soomlastest. Ma käisin ühel pühapäewa õhtul Soome külas. Juhtusin ka kohe sinna, kus Soome peiud ja neiud pidu pidasiwad. Ma waatasin tükk aega päält, kudas Soome „tütöd" oma ringimängusid mängisiwad. Neil oli selleks korter üüritud, kus nad igal püha-päewa õhtul koos käiwad. Üsna kiiduwäärt on niisugune awalik kooskäimine ja wiisakas kombe, kuda nooremad oma prii-aega wiidawad. Rumalust ega pahandust ei tulnud sääl midagi ette. Terwitusi kodumaalistele suguwendadele. G. T."

Oudowast. Tulekahju. „Reede hommikul 2. Nowembril põles Oudowa Eesti kiriku-õpetaja maja maha. Et tuul õnneks wagane oli ja tulekaitsemehed ruttu abiks saiwad, ei saanud tuli mitte edasi üle uulitsa minna ja kõrwalisi hooneid sel majal ei olnudgi enam, sest just kolme nädala eest oli seesama õnnetus hoowi pääl olewate hoonete juures. Maja ja hooned, ehk küll tulekassas kinnitatud oliwad, aga sellegi pärast on need just järestikku sündinud kaks tulekahju õige rasked waesele kogudusele kanda. Kust tuli kumbalgi korral lahti läinud, on teadmata. Ühed ütlewad teadwat tule lahti läinud olewat kogemata, teised jälle — nurjatu käe läbi. Ühte ega teist arwamist ei tea õigeks kiita, ehk küll ennemalt wõib arwata, et see mõne hukka läinud endise teenri läbi tehtud on. H. T."

Moskwast. Kaupmees Prowe on Keisri Majesteedi käest Stanislaose ordo aumärgi 2 klassist saanud, et tema isamaa kauplemist ja käsitööd on tõstnud. Prowe auuks on tema sõbrad ja sugulased pidusöömaja teinud, millest osa wõtta 100 rbl. maksnud! Üks kõhutäis 100 rubla, see on mehine! Pääle selle kingitud Prowele üks suur album (päewapildiraamat), mille küljes ühte kokku kolm puuda sulahõbedat on!

Tschigirinist. Suur protsess on sääl alganud; 14 talupoega on kohtu ette pandud. Need talupojad on ühte heitnud ja oma karja wägisi ühe mõisapidaja wäljale ajanud ja orased ära süüa lasknud. Ühe wäljawahi, kes keelamas käinud, lõõnud nad wiimaks surnuks ja tahtnud teisega sedasama teha. Nõnda kestnud wäljade laastamine õige kaua, kuni mehed wiimaks soldatite abil kohtu alla pandud.

Chiwa maalt. Chiwa khan ehk walitseja on ühe oma riigi rikka kaupmehe ära surmata lasknud ja tema waranduse ära wõtnud. Ärahukkamine ei ole muu pärast sündinud, kui üksnes selle pärast, et khan rikka mehe raha enesele saaks!

Wäljamaalt.

Saksa maalt. Kongo jõe konferenz Berlinis läheb ikka edasi, ja Europa riigiwalitsused lasewad oma saadikute läbi sääl nõuu pidada, kuda wiisi Afrika maa, esiti küll üksnes õhtu poolne äär, tuleb ära jagada. Koosolekut juhatab baron Courcel (ütle: kursell), Prantsuse riigi saadik. Seni ajani on Portugali maa walitsusel õige palju wõimust ja maad Afrikas olnud. Nüüd on würst Bismark ütelnud, et Portugalil enam õigust olla Afrikas maad enese all pidada kui teistel riikidel. Aga seda on koosolek tunnistanud, et Afrika seltsil, kes ennast „Rahwawaheline Afrika selts" nimetab, õigus on Afrikas maad enese all pidada. — Saksa riigipäew on alganud ja tema presidendiks on alleshoidliku meelega v. Wedell-Piesdorf walitud. — Elsass-Lothringist toowad ajalehed sõnumid, et sääl Saksa waim ei tahta edeneda. Need kaks maakonda oliwad enne Prantsuse all ja saiwad 1870 ja 1871 sõjas Saksa maa kätte. Aga et Prantsuse haridus ja kaswatus juba sääl täiesti on walitsema hakanud, siis on raske Saksa waimu selle asemele panna.

Prantsuse maalt. Raha-asi teeb sääl parlamendis kõige rohkem tüli. Ühed ütlewad, et wabatriik wäga palju raha tarwitab ja riigi kassa üsna tühi olla, aga teised punniwad wastu ja ütlewad, et wabatriigil weel raha küllalt olla. Tühi teab, kumbatel siin õigus on. Uuemal ajal nurisewad ajalehed õige palju selle üle, et pääminister Ferry nii palju raha Aasia maal peetawa sõja tarwis pruugib. Koguni president Grevy wäimees Wilson olla Ferry wastaseks hakanud ja ütelda, et Ferry Aasias liig palju raha ära kulutada. Ka tulewal aastal olla wabatriigil suuremad kulud kui tulud oodata.

Inglise maalt. Nagu teada on Inglise riigil nii palju teistes maailmajagudes enese alla wõidetud asumaid, et need wiimsed Inglise maalt suuruse poolest paarkümmend korda üle käiwad. Et nüüd Inglased neid maid saakide ja tööde poolest enam tunda saaksiwad, selle tarwis on Inglise kuninganna käsknud aastal 1886 suurt wäljanäitust Londonis pidada. Sellel wäljanäitusel ei saa muud näha olema kui neid asju, mis asumaadelt saada on. Inglise maa asju ei pea sugugi olema. Niisugune wäljanäitus wõib wist küll tore saada, sest Inglise maa all on teistes maailmajagudes just kõige ilusamad ja rikkamad maad maailmas. Kes jõuaks Ida-India ilu ja toredust kirjeldada, kus kõige kallimad puud ja wiljad kaswawad! Asjata oleks see waew, sest India maa on määratu suur ja rikas, ja hulk wõõraid Aasia rahwaid elab sääl maal Inglise wõimuse all. Ära määramata rikkused on sääl warjule pandud. Aga ei mitte üksi Aasias, waid Australias, Amerikas, Afrikas, lühedalt igal pool on Inglise all ilusaid maid, ja Inglise wõimus ulatab maawöösi kuni jäämereni, õhtust hommikuni.

Afrika maalt. Kuna Saksa riik Afrika õhtu poolest randa oma enese alla wõtab ja ka Prantsuse maa oma wõimust Afrikas rohkendab, ähwardab Lõune-Afrikas Kapi maal ja ümber kaudu jälle sõda tulema. Hollandi talupojad Transvaalis on ühe jao lõune-Afrikat jälle oma walitsuse alla wõtnud, ja seda ei taha Inglased sallida. Inglise maalt on sõjapäälik Warren'ile 7000 meest saadetud, kellega ta peab maa himulistele talupoegadele karistust andma, aga ka talupoegade poolest olla suur wägi Inglise wastu walmis minemas, ja see ei ole mitte nalja asi, sest Transvaali talupojad ei ole mitte lihtlabased põllutöölised üksi, waid nad oskawad ära rääkimata osawasti ka sõjariistadega ümber käia, ning on päästi jalgadeni üli waprad sõjamehed nii hästi jala kui ratsa. Et nad ka Inglastele wõiwad ja jõuawad tuld anda, seda on nad juba enam kui üks kord näidanud.

Aasia maalt. Hiina riigist tulewad sõnumid, et wiha ja paha meel Prantslaste üle ikka weel üpris suur on. Nõnda on Kantoni asekuningas kuulutuse wälja andnud, mille sees ta kõiki Hiinlasi, iseäranis aga neid, kes ranna ääres ja wäljas pool riiki elawad, Prantslaste wastu üles kutsub. See kutse on ka eht Hiina moodi, sest Hiinlasi käskakse sääl salaja Prantslaste teenistusesse minna ja siis parajal pilgul Prantsuse laewad ja püssirohu magasinid põlema panna, Prantslaste salanõuud Hiina walitsusele teada anda, nende laewad waleteele juhatada ja hukatusesse wiia jne. Lühedalt iga kawalust pidada Hiinlased pruukima, et aga Prantslased kahju saaksiwad. Kas see palju aitab, on muidugi küsitaw.

Amerika maalt. Cleveland on walimistes wõitnud ja on Ühendatud riikide presidendiks saanud. Tema kätte langeb siis neljaks aastaks määratu suure waldkonna üle walitseda. Tema wastane Blaine, kellel aga natuke wähem hääli oli, ei wõi muidugi selle üle mitte rõõmus olla ja kihutada alt käe rahwast uue presidendi wastu wihale ütеldes, et nüüd Neegrid jälle uuesti orjaks tehtakse ja suuremad maksud kõigile kodanikudele pääle pantakse. Muidugi ei aita see enam midagi.

Eesti sugu soldati teekond Wene ja Bulgaria maale.

(Järg.)

Sügawas kitsas orus oli üks lage ja tasane plats, kus kõik haawatud saiwad kokku koristatud. Tohtrid ja welskerid oliwad kibedasti töös haawade kinnisidumisega ja haigete ärasaatmisega. Preestrid andsiwad surijatele püha õhtu-söömaaega, surnuid maeti maha. Meie tõstsime haawatuid wankrite pääle ja saatsime minema. Nende seas oli ka kaks Eesti wenda, ühel oli kuul selja sisse tunginud, see oli Paistu kihelkonnast Loodi wallast pärit. Teisel oli paremast jalast ülemalt poolt põlwe kuul läbi läinud, ja see oli Wastselinna kihelkonnast Orawa wallast pärit. Esimesega sain pärast 1880 aastal Tartus kokku. Kuul oli õnnelikult wälja wõetud, ja üsna terwelt. Teisega sain mitu korda Wõrus kokku. Tema longata weel nüüd. Ka üks usuwend Lätlane oli seljast raskesti haawatud, see oli Simnitsas ära surnud.

Õnnelikult saiwad kõik haawatud ära saadetud. Kõik öö läbi woolas kitsast teed mööda wahet pidamata kui üks jõgi meie wägi Erendsiku. Aga kõige muu raskuse kõrwale astus wiimaks ka nälg ja pani waewale kuhja pääle. 23. Augustil saime Kowatsitsas wiimast korda sooja tanguleent. Kui Türklaste pääle tormi hakkasime jooksma, siis kadusiwad suhkarid ära, mida enam üles ei leitud. Wäga wähe oli neid, kellel weel mõni tükike suhkarit oli. Nõnda seisin ilma abita ja armuta, aga kes noorte kaarnate kisendamist kuuleb, ja see, kes paar päiwi tagasi mind Türgi kuulide rahe eest hoidis, sellel oli ka abi minu tarwis siin walmis. Polgu muusikandid ei käinud mitte lahingis tormi-jooksul. Selle pärast oliwad neil oma suhkarid käes. Nende seas oli ka üks Eesti wend, Tarwastust pärit. See jagas wennalikus armastuses minuga oma hääd.

26. Augustil hommikul oli suurem jagu wäge juba õnnelikult Erendsiku jõudnud. Meie matsime weel surnud ära, saatsime labidad ja kandmiseraamid ära ja seadsime ka minelut. Wiimaks leidsime weel põõsastikus ühe surnu. Hauda ei olnud enam wõimalik millegiga kaewata. Preester õnnistas surnukeha matmisesõnadega, ja meie katsime tema palge mantli-siiluga kinni, ja nõnda jäi tema sinna paika!

Kõik plats oli püssisid ja ranitsaid täis, mis tapetutel ja haawatutel maha jäiwad ja wõimalik ei olnud ära wiia. Saapaid oli hunniku wiisil, millel kõigil haawatute jalast kiskudes sääred lõhki saiwad lõigatud, et muidu haawatud ja paistetand jalast ära ei wõinud saada. Keskpäewaks jõudsime Erendsikusse oma polgu juurde; oli parajalt tangu-supp walmis ja nael liha, aga üks puudus oli jälle, lusikat ei olnud, millega kuuma suppi süüa; õnneks leidsin laagri asemelt ühe wäikese portselani-tassi, seda pruukisin lusika eest.

Meie poolt oli langenud 1253 soldatit 56 ohwitseri, ja 19 soldatit oli ilma teadmata kadunud. Kui meie kõrge keiser Aleksander oli teadmist saanud sellest lahingist, siis tuli ülem käsu-andjale kindral-leitnant baron von Driesenile telegramm järgmiste sõnadega: „Спасибо Моимъ молодцамъ, начиная съ Дризена." (Tänan oma tublisid mehi pääle hakates Driesenist.) Need sõnad saiwad kõikide kuuldes ette loetud. Pääle keskpäewa hakkasime minema, ja jõudsime ligi õhtut Sinarkwi küla juurde. Lühikese puhkuse järele läksime edasi. Ühe sügawa oru sees tasase heinaplatsi pääl jäime ööseks. Kõik pidiwad wagusi olema. Keegi ei tohtinud kõige wähemat tuld näha lasta, igaüks heitis ennast maa pääle, püssi käes hoides uinusin ka mina, ja üles ärgates oli hommiku walge. Reis läks õnnelikult edasi. Ohwitserid wõtsiwad lahingi wäljalt igaüks endale Türgi püssi ja patronisid, mida siin kõik kohad täis oliwad. Suurem jagu tüdines ära neid tõstes ja wiskas tee äärde Türgi nisu sisse. Panitska jõe äärt mööda alla jõudsime Tselnowo, kust mineku ajal ju kord mööda läksime. See korral elasiwad weel mõned perekonnad Bulgarlasi, aga nüüd ei näinud enam ühtegi elawat inimest külas, kõik oliwad ära põgenenud. Hulk mesipuid oli põgenejatest üsna terwelt järele jäänud, nende kallale tormasiwad nüüd soldatid, lõiwad mesipakud, mis sawist oliwad tehtud, puruks ja peletasiwad õlgi põlema süütades suitsuga mesilased metsa, nõnda läksime kõige meega meile juba minekul tutwa platsi pääle; wiskasime ranitsad seljast maha, tõime jõest wett, pidime parajalt pruukostiks suhkarit leotama, kui polkownik hüüdis: „Ranitsad selga, marss!" Jala päält oli käsk täidetud ja ronisime järsust kaljumäest ülesse kõrgustiku pääle.

(Järg jääb tulema.)

Üks öö õitseliste seltsis.

(Järg.)

„Waadake ometi, waadake ometi, sõbrakesed!" kõlas korraga Juhani armas lapselik hääl: „waadake ometi neid taewa taadi silmakesi — just kui mesilased heidawad nad peret."

Ta pistis oma lahke näokese kuue alt wälja, toetas oma wäikese käe najale ja tõstis omad suured heledad silmad taewa poole. Ka teiste poisikeste silmad pöörasiwad end ülesse poole, ja kaua imestelesiwad nad taewa wõlwi imeilu.

„Juku," küsis Willem sõbralikult, „mis teeb sinu õekene Anna?"

„Ta on täitsa terwe!" wastas Juhan rõõmsa näoga.

„Küsi temalt ometi, miks ta enam meie poole ei tule?"

„Mina ei tea seda mitte."

„Ütle, et ta ometi meid waatama tuleks."

„Küll ma ütlen."

„Ütle, et ma temale midagi kingin."

„Kas sa mulle ka midagi annad?"

„Wõid wahe päält ka midagi saada."

Juhan ohkas.

„Minul ei ole midagi tarwis. Anna aga pääle Annale: ta on nii hää laps.

Ja Juhan sirutas oma pää jälle murule. Hans tõusis üles ja wõttis tühja paakese.

„Kuhu sa lähed?" küsis Willem.

„Tarwis jõest wett minna tooma: mul on suur janu!"

Koerad läksiwad temaga ühes.

„Waata ette, et sa jõkke ei kuku! hüüdis Mart temale järele.

„Ega ta ometi enam nii rumal ei ole!" ütles Willem: — „ta saab ettewaatlik olema."

„Ja ettewaatlik! Mis see kõik aitab?! Kumardab ta ennast jõe äärde, siis wõiwad mõned wee-näkid wõi lemme-kupud temal käest kinni hakata ja teda jõkke tõmmata. Pärast ütеldakse: poiss kukkus jõkke ja kukkus jõkke. . . . Ennäe, praegu on ta jõe ääres," lisas ta terawasti kuulates juurde.

„Mu kõrwu kuulus selgesti, kuda jõe luhta liigutati."

„Kas see on tõsi," küsis Jüri — „et Mäe Mari sest saadik, kui ta natukene wees siples, enam õiges joones ei ole?"

„Jah, sest ajast saadik on ta lollike. . . Jumaluke, missugune ta praegu on! . . . Ja enne olnud ta kõige ilusam tüdruk külas. Wee-näkk on teda ära nõidunud. Ta oli juba jõe põhja wajunud, kui teda karwu pidi wälja kisti."

(Ma olen ise mitu kord seda Mäe Marid näinud. Näruste hilpudega kaetud, ütlemata kõhn, peaaegu sõemusta näoga, kurwa pilguga ja lahtise suuga sammus ta sagedasti tundide kaupa, oma luuseid käsi rindade pääl hoides, ühe ja sellesama koha pääl edasi tagasi. Tema ei saa sest midagi aru, mis talle räägitakse, hirwitab aga ajuti imelikul, rumalal kombel.)

„Räägitakse," pajatas Jüri edasi, „et Mäe Mari ennast selle pärast wette kukutanud, et ta armastaja teda maha jätnud."

„Kes ta armastaja siis oli?"

„Oh, see Haue-kase Juhan — teate küll — see mitme walla sant, kes 12 sõna Saksa keelt, 11 sõna „puhi maakeelt" mõistab ja meie pool kõige kenam kadaka-õis on. Ta huntshantsakas elab praegu Sigadari Mardi saunas."

(Järg jääb tulema.)

Kirjandusest.

Loomade arstimise raamat. Tänawu suwe möllasiwad mitmesugused loomade tõbed meie maal, ja tegiwad loome surmates põllumeestele suurt kahju. Hirm ja kartus oli igal pool, et loomade tõbi liig laiali laguneks ja põllumeestelt nende waranduse riisuks. Sel ajal kuulsin nii mitme põllumehe suust midagi, mida tarwis arwan olewal siin awaldada, et selle wasta abi muretsetakse. „Meil on mitmed Eesti elajate arstid," ütlesiwad loomade omanikud, „aga meil pole tänini üht ainust õiget raamatut, mis õpetab, kudas loome tõbe eest peab hoitama ja neile haiguse korral abi muretsetama? Mis see tähendab ometi? Mõni neist on kirja tööd juba teinud, aga loomade arstimise raamatut pole keegi neist kirjutanud. Looma omanik läheksgi arsti abi otsima, aga kust neid wõtta! Need elawad suuremates linnades, kuhu tihti ligi sada wersta maad. Ei aita mingi asi, lase haige loom surra, kui abi ei tea! Umbes niisuguseid mõtteid kuulsin sagedasti. See on küll mõtlemise wäärt. Meie oleme loomade poolest täiesti ilma abita nende haiguse korral. Meile asutatakse loomakaitse-seltsisid, aga abi loomade tõbede wasta ei muretseta meile mitte. Selle pärast julgen küll hulgale põllumeestele seda soowi Eesti loomade-tohtritele ette panna, näidaku nad, et nad õiged Eesti mehed on, kes oma rahwa kasu pääle mõtlewad, ja kirjutagu meile õige pea täieline loomade arstimise raamat, olgu kas üks üleüldine suur ehk ka wähemate üksikute elajate tõugude haiguste tarwis. Selle tööga teeniwad nad enestele suurel mõõdul rahwa tänu! Talumees.

Seda ja teist.

Õnneks läinud. Üks waras oli köögist suure waskpanni warastanud. Kui ta parajasti trepist alla läks, tuli talle panni omanik wastu. „Pange tähele!" hüüdis waras, „et teie ennast ettewaatlikult wastu seina hoiate!" ja peremees laskis panni kõige wargaga, ei iialgi jällenägemise pääle, mööda.

Õnnetus. Ühe lõnga- ja riide-wärwija juurde tuliwad öösel, kui wärwija meister W. ise rahulikult sängis puhkas, kaks warast ja tahtsiwad W. raha natuke üle waadata. Oma rõõmuks saiwad nad ka pea raha kätte, aga läksiwad jagades tülli. Tulises wihas wõttis üks kelm wiie naelase kaalu-pommi ja tahtis seega oma seltsimehele päha wisata, pomm oli aga oma peremehele truu, lendas kelmist mööda, ühe waheseina akna läbi oma peremehe juurde teadustama, missugused wõõrad teda auustama oliwad tulnud. Muidugi teada lendas ta seesuguse hooga peremehe külge, et sellel uni silmast kadus. Ilma kaua mõtlemata märkas isand W., kudas asi seisis, käppas warnast wa „kaheraudse" ja läks töötuppa. Kelmid oliwad kohe jällegi sõbrad ja ühel meelel warjupaika otsimas, kui W. püssiga sisse astus. Suure rutuga pugesiwad nad ühe suure tünni sisse. Aga kao tühja, see oli ääreni sinist wedelikku täis. Aega ei olnud enam uut warjupaika otsida, sest W. oli neid näinud ja sihtis juba nende pääle. Muud midagi, kui tõmbasiwad pääd alla, et haawlid mitte ei tabaks. — Pauk käis, kelmid tõstsiwad pääd tünnist wälja, aga keegi ei wõinud neid enam tunda. Weel korra andis W. tuld, ja waesed kelmid pidiwad endid üle pää wärwi sisse kastma. Nüüd oliwad nad ka nõnda wärwitud, et W. neid naerdes wemblaga minema kihutas.

Raudteerong kärblastest kinni peetud. Illinoisist, Põhja-Amerika maalt kirjutatakse: „Hilja aja eest, ühel õhtul, lendas lõpmata palju nõnda nimetatud „Mormon"-kärpseid Illinoi poole Keokuker'i silda raudtee pääle; nad lendasiwad parajasti edasi tormawa masina tule walgusele, sest pimedas on kärblastel see moodiks, ja nõnda hulgana, et kuni kahe jala paksuselt tee täis oli. Masin sai kinni peetud ja tee kärblastest, mida umbes 60 bushelid oli (1 bushel on 2218,191 Inglis kant-tolli suur), puhastatud. Pääle selle kui tee puhastatud oli, wõis kärblastest kinni peetud rong edasi minna."

Kiunitus. Üks herra küsis ühe näitlejanna käest tema wanaduse järele. „28 aastat," wastas küsitaw mahedasti; kui aga herra selle pääle natukese uskmata näo tegi, küsis „neiu" oma kõrwal olewa naabri käest, kes temale tuttaw, aga suur kelm oli: „Kas ei ole õige, doktor?" — „Ja mu preili! tõesti! Seda ma teadsin juba 10 aasta eest!" oli wastus.

Weider reis. Ühele õpetatud mehele, professor H.'le Riiast, on ilma-„kuulsa" Thüringi raudtee pääl järgmine lugu ette tulnud. Nimetatud herra läks oma abikaasaga Halle linna ja säält edasi Gothasse, aga unustas oma reisitasku Hallesse maha. Professori proua tuli selle pärast Naumburgis wagonist wälja Halle linna telegrafeerima, et reisitask Gothasse saaks saadetud. Ta oli aga ennast natukese kauaks unustanud, ja rong sõitis ilma temata ära. Herra märkas, et kallike oli maha jäänud ja tuli selle pärast Apoldas wagonist wälja, et oma prouat lähema ronggiga järele oodata. Kui professor enam wagonis ei ilmunud, märkasiwad teised reisijad, et ta oma palitoo ja ka weel mõned muud asjad sinna oli unustanud, ja andsiwad neid Gotha rautee-jaamas professori adressi all ära. Nüüd oli palitoo Gothas, herra professor Apoldas, professori proua Naumburgis, ja reisitask Halles. — Waata, mis aga kõik juhtuda wõib!

Naljatilgad.

Eksam.

Professor: Utelge mulle, herra candidat, kuda wiisi seletate Teie armastust?"

Candidat: „Musta fraki sees, walgete kinnastega, ja ütlen siis neiule, et ma teda ära tahan wõtta."

Asjata nõuuandmine.

Mooses: „Mikspärast oled sa nõnda kurb, Aaron?" —

Aaron: „Ma olen oma kasupojale 500 kuldnat kaasaanniks lubanud, ja nüüd ei ole mul seda!"

Mooses: „Ei tee wiga, kui sul mitte seda summad ei ole, siis wõid sa ju paljalt poole oma lubamisest anda,"

„Aaron: „Ja, aga see pool ongi just see 500 kuldnat!"

Nurja läinud.

N. „Minu armas Jankel, see allkiri teie waesuse tunnistuskirja all ei ole mitte õige. Waeste eestseisja poeg on minu juures teenistuses ja kinnitab, et teie tema isa nime ise siia olete järele kirjutanud."

Jankel (ohkades): „Näete nüüd isegi, et ma üks inimene olen, kellel midagi korda ei lähe.

Kuu-paistel.

Naene: Armas mehekene! Alles 3 kuud on waewalt meie laulatamisest mööda, ja sina oled mind juba nagu koguniste ära unustanud. Enne, kui meie paljalt kihlatud olime, luuletasid sa mulle laulusid, kinkisid lillesid ja walmistasid mulle kõiksugust meelehääd. Oh sellest õnneajast ei ole midagi enam, muud kui mälestus! — Sina mõtled nüüd aga üksnes — söögi, joogi, oma talituse ja raha pääle! — Millal, armas Adolf — millal saame jälle üks teist kuu-paistel armastama?!"

Mees: „Siis kui minu oma kuu juukste seest paistma hakkab."

Kadund suwi.

Suwi, kuhu jään'd su rõõm ja ilu,
Kus su mõrsja-ehtes roosid, puud?
Miks on sügise nii külm ja wilu,
Miks kõik lehed puudelt langenud?
Miks on lauljad linnud ära läinud,
Loodus kurwal kujul leinamas?
Miks on aasadel, kus karjad käinud,
Elu lõppend? — Tali tulemas!
Tali jah — kõik suwe rõõmud matab
Walge waiba alla uinuma!
Kuni kewadene päike wõtab
Loodust uuel' elul' kutsuda.
Inime! ka sinu noorus, ilu
Ruttab kiirest' mööda lennuna,
Haua kambris — oh mis külm ja wilu!
Kui pead surma-unes uinuma!
Aga ükskord uuest jälle ärkad
Uue kewadese iluga,
Igawese Isa majas märkad:
Wana möödas — kõik saand uueks ta.

J. Pihlakas.

Kirjawastused.

881. P. H. T. — Seisis juba minewas lehes ja oli wististi aja kohane. Täname.
882. J. J. A. — Olge terwe! Külap wõime wististi tarwitada. Palju terwist!
883. T. U. W.-A. — Nii pikalt ja kareball ei olnud sugugi wõimalik.
884. K. K. T — Tuleb täna muist.
885. G. T. L. — Leiate lehes, kui ka lühendatud, sest ei me kõike küllalt tähtsaks ei arwanud. Soowitaw oleks, kui säält poolt Eestlasle elust weel rohkem sõnumid saadaksite.
886. H. L. M. — Leiate wähe lühendatud lehes.
887. M. A. K. — On juba minewas numbris nimetatud ja soowime, et kasu saadab.
888. H. M. W. — Käes. Olge terwe! Et nii hästi sõnast „aed" kui ka „aeg" omastaw käände „aja" on, sinna ei wõi midagi parata, sest keelel muud sõna muudet siin ei ole; „aea" kirjutada ei ole õige, sest keegi ei räägi nii ei ole see ka ajaloolisel õige, sest enne oliwad need sõnad: „aida, aiga."
889. — v. K. — Leiate lehest. Terwist!
890. J. Lb. S. — Wiis on ilus ja tõlbuline. Külap leiame Muusika lisas ruumi.
891. D. R. Smr. — Reisilood on muidugi wäga õpetlikud. Nad peawad aga wõimalikult üleüldsesti kirjutatud olema ja lugeja peab nende läbi wõõraid maid ja rahwaid tundma õppima, nagu oleks ta ise sääl olnud. Ootame pea ka teist poolt, sest muidu on raske trükkimist algada. Palju terwist!
892. J. M. K. — Nimetame lühedalt
893. W. U. R. — Olge terwe! Külap tarwitame, kui ka peab wähe korda ootama.
894. H. K. K. — Leiate lehes. Ootame teisi sõnumid. Just lühemad on kõige paremad.
895. J. A. K. — Wõib küll olla, et Teie masina leidus hää on, aga see kord ei ole meil mitte wõimalik abiks olla, kui ka tahaksime.
896. O. L. W. H. — Mis wõimalik, seda tarwitame. Salmikud üsna ilusad,
897. J. P. K. — Saame edespidi lühemalt tarwitama
898. J. T. R. — Kahju, et nii wäga pikaks läinud. Ei küüni ruum enam.
899. J. L. S. — Ei ole ajalehele sünnis küllalt. Puudub ka wäga üksikute külge.
900. H. T. P. — Leiate lehest.
901. M. L. T. — Nii pea kui ruumi, siis awaldame.
902. —?—bt— Rumal tükk küll, aga sünnib paraku õige tihti.
903. „Maja". — On mõnus. Külap awaldame.
904. E. —r. W. — Oleme ruumi teinud.
905. J. O. K. — Ei ole weel mahti saanud. Külap kõneleme.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 17. Ноября 1884.

Uuemad sõnumid.

Tartust. Tartu suure kooli üle kõneleb Wene leht „Nowoje Wremja" õige kiites. Ta ütleb, et wäga palju Wene wanemaid oma poegi Tartu uniwersiteedi pääle saadab, sest et sääl ialgi paha nihilisti-waimu ei ole ette tulnud. Sakslaste ja Wenelaste kõrwal olla ka palju Poolakaid ja muid Tartus studeerimas. Tartu uniwersiteedile olla parem, kui kõik ehk wõimalikult palju professorid wäljamaalt kutsutakse, sest et need üksnes teadust õpetawad. Tartu õpekonna kurator Kapustin kostab praegu selle eest, et ülikoolile riigi-kassast 80,000 rubla abi antaks kliinikuid ja muid asutusi suurendada. Selle poolt olla ka Wene leht.

— Wiljandi wäike Saksa leht nimetab seda, et kroonu-mõisade maid palju odawamalt müütakse kui muid maid, iseäranis Wiljandi ja Pärnu kreisis. Wiljandi kreisis olla kroonu-maid läbistikku 33—34 rubla dessätin ja Pärnu kreisis läbistikku 19 rubla eest dess. müüdud. Nõnda olla üks ostja oma koha 37 wakamaad 168 rubla eest, teine 34 wakamaad 155 rubla eest ja kolmas 36 wakamaad 166 rubla eest ostnud, aga müünud nüüd aasta pärast kohad ära ja saanud esimene 598, teine 784 ja kolmas 885 rubla.

— Wene leht „Nowosti" kaebab selle üle, et Peterburis ülikooli õpilastel enam küllalt surnukehasid ei ole, kelle juures nad oma uurimisi wõiwad ette wõtta, sest et Tartu ülikool liig rohkesti

Peterburi haigemajadest surnukehasid saab, ja seda wiisi Peterburisse enam küllalt üle ei jää. Mis sellest surnukehade waielusest üks kord saab, seda ei tea.

— Tartus on hulla koeri leitud, ja selle pärast on polizei poolest kõwa käsk antud, et koertel peab ninakorw ees olema.

— Hiiu maal on uus Wene usu kihelkond asutatud; nõnda teatab Riia Wene leht.

Riiast. „Zeitung für Stadt und Land" teatab oma lugejatele, et tema ka seda luba Ülema trükiwalitsuse käest soowinud, mis „Kündjal" ja teistel Eesti lehtedel on, nimelt teisiest zenseeritud lehtedest ilma zensuri loata sõnumid ära trükkida, aga seda palwet ei ole mitte täidetud.

— Riia Wene õigeusu piiskopp Donat on Keisri Majesteedi käest Anna ordo I. klassi auumärgi saanud ühes keiserliku kirjaga, milles Majesteet tunnistab, et Ta piiskopi ameti-pidamisega rahul on. Ka on piiskopp neil päiwil Peterburis Keisri Herra ees olnud.

Peterburist. Keisri Proua Majesteedi sündimisepäewal 14. Now. oli Keiserlik Paar Gatschinast Peterburis, kus kõik kõrged auukandjad õnnesoowisiwad, nende seas kõik kõrged waimulikud mehed. Peterburi ja Nowgorodi piiskopp Isidor, Kijewi piiskopp Platon, Moskwa piiskopp Johanniki ja palju muid. Anitschkowi paleis oli suur pidusöömaaeg 282 inimese jaoks. Teiste õnnesoowijate seas oli ka üks kalameeste saatkond, kes Keisrinna Majesteedile kaks kallist suurt sterleti kala kinkisiwad. Majesteedid sõitsiwad jälle selsamal päewal Gatschinasse tagasi.

— Keisri Majesteet on pangamaja eestseisja baron Günzburgi tõsiseks waldkonna-nõuunikuks nimetanud selle pangamaja 25-aastasel mälestusepühal.

— Ministerkomitee president riigi-sekretär von Reutern on silmadest raskesti haigeks jäänud, nii et lõikamist tarwis tuleb.

— Edespidi pidada wiinaköögid kahte osasse jagatama, kaubalistesse ja põllutöölistesse. Kaubalised wiinaköögid pidada wähem edendamist leidma kui põllutöölised wiinaköögid, millest ka põllutööle kasu loodetakse. Selle muudetuse läbi loodetakse riigi kassale pääle 6 miljonit rubla rohkem sisse tulewat.

— Slaawi Häätegew selts tahab suure pidustusega Slaawi apostlite Kirill'i ja Method'i 1000 aastast mälestusepidu pühitseda, mis pea tuleb.

Tuulast. Sääl kubermangus ja linnas olla näljahäda käes, sest wiljad ei ole hästi kaswanud, ja tööd ei olla talupoegadel ka mitte saada.

Parisist. Ajalehtede sõnumite järele olla Prantslased Hiinlaste üle jälle wõimuse saanud, ilma et nad ise mehi kaotanud. Mustad plagud ja Hiina sõjahulgad olla ära metsa põgenenud ja olla korratuses ja hädas.

— Suur hulk tööta töölisi, umbes 4000 inimest, pidasiwad esiti koosolekut ja siis läksiwad uulitsale kära tegema, hakkasiwad politsei wastu ja tahtsiwad pagarilt leiba rööwida, aga langesiwad nuhtluse alla.

— Ferry nõuu järele on otsus wõetud, et endised 16 ja nüüd 43 miljonit pranka Tonkingi sõjawäed ülespidamiseks ja sõja tarwis?

Roomast. Italia kuningas on mitmed reisid neisse kohtadesse teinud, kus kolera möllas. Ta on paljude haigete woodi ääres olnud ja kergitust toonud. Üks soldat on hüüdnud: „Nüüd tahan hääl meelel surra, sest nüüd olen oma kuningat näinud." Kuningas on talle pärast 1000 pranka kinkinud, sest et soldat terweks saanud. Parlament on kuningale sügawat austartust ja imestust tunnistanud. Kuningas on oma sugulasele Genua herzogile keelanud enese ette tulla, sest et horzog arg olnud haigete juurde minemas.

Amerika maalt. Kentucky ja Virginia maal oli põud kõik kaewud tühjaks teinud. Inimesed joonud paha minerali-wett jä jäänud haigeks. Haigus olla niisama külge hakkaw kui kolera. Juba ligi 1000 inimest on ära surnud.

Telegrammid.

Peterburist 18. Now. — Ministerkomitee poolest on nõuuks wõetud, et kroonu teenistuses olewad ülemad ametnikud, nimelt neli ülemat klassi, ei pea muid era-ametid kroonu-ametite kõrwal pidama, kuna alamad ametnikud neid pidada wõiwad, aga üksnes ministri loaga.

Wienist 18. Now. — Sila wõeti otsus protsessis 20 anarchisti wastu: 2 mõisteti priiks, teised 3 kuni 12 aasta pääle wangitööle.

Parisist 17. Now. — Parlamendi saadiku Hugue naene laskis kohtu saalis ühe isand Morin'i pääle pistuliga. Morin on raskesti haawatud. Proua Hugue wõeti kinni. Laskmine olnud selle pärast, et Morin olla Hugue abikaasa teotanud.

(Kõik teatused kohalikust Saksa lehest.)

Raudtee sõidud Tallinnasse ja mujale.

Tallinnast Peterburisse: Reisijaterong (I., II. ja III. klass) sõidab ära kell 9,37 minutit enne lõunat. Jõuab Peterburisse kell 9,57 minutit pääle lõunat. Kraamirong (I., II. ja III. klass) sõidab kell 9,57 minutit pääle lõunat ära. Jõuab Peterburi kell 9,40 minutit enne lõunat.

Peterburist Tallinnasse: Reisijaterong (I., II. ja III. klass) sõidab kell 9,30 minutit enne lõunat ära. Jõuab Tallinnasse kell 8,32 minutit pääle lõunat. Kraamirong (I., II. ja III. klass) sõidab kell 9 pääle lõunat ära. Jõuab Tallinnasse kell 8,2 minutit enne lõunat.

Tallinnast Baltiskisse: Ärasõit kell 11,7 minutit enne lõunat (I., II. ja III. klass). Jõuab Baltiskisse kell 1,7 minutit pääle lõunat.

Baltiskist Tallinnasse: Ärasõit kell 4,57 minutit pääle lõunat (I., II. ja III. klass). Jõuab Tallinnasse kell 6,49 minutit pääle lõunat.

Tallinnast Tartusse: Ärasõit kell 9,37 minutit enne lõunat (I., II. ja III. klass). Jõuab Tappa kell 11,56 minutit enne lõunat, Sõidab Tapast ära kell 12,23 minutit pääle lõunat. Jõuab Tartu kell 5,53 minutit pääle lõunat.

Tartust Tallinnasse: Ärasõit kell 1,11 minutit enne lõunat (I., II. ja III. klass.) Jõuab Tappa kell 6,5 minutit pääle lõunat. Sõidab ära kell 6,34 minutit pääle lõunat. Jõuab Tallinnasse kell 8,32 minutit pääle lõunat.

Tartust Peterburisse: Reisijaterong (I., II. ja III. klass) sõidab ära kell 8 õhtu. Jõuab Peterburisse kell 9,40 minutit enne lõunat.

Rahapaberite hinnad.

(Peterburi börse pääl 16. Nov. 1884.)

Prämia-laen 1. emission	$220\frac{3}{4}$
Prämia-laen 2. emission	209
5% pankpiletid 1. emission	$98\frac{5}{8}$
5% pankpiletid 5. emission	$97\frac{3}{8}$
Wene maapinna-krediti pantkirjad	143
5% orient-laen 1877, 1878 ja 79	96
5% Hersoni põllu-pantkirjad	$87\frac{3}{4}$
6% Harkowi „ „	$94\frac{7}{8}$
6% Poltawa „ „	$92\frac{3}{4}$
6% Kiewi „ „	$93\frac{3}{4}$
Tollikupongid	7,90
Poolimperialid	7,94
Hõberublad	1,33
Liiwi maa üles ütlemata pantkirjad	99
Wene 100 rbl. Saksa raha 211 marka.	

Waslutaw toimetaja: Dr K. A. Hermann.

Palju tööde pärast jääb stenografia-õpetus tulewaks korraks.

Kuulutused.

Kuulutus.

Keiserliku Tartu linna auulise Raekohtu poolest antakse järgmist teada: Kaupmehe lesk **Elisabeth Burkowitz** sünd. Selesnow, on ära surnud ja testamendi järele jätnud.

Kes enstel kudagi wiisi arwawad seaduse järel õigust olewat selle järel jäetud warandusest, kui wõlanõudjad ehk pärijad osa saada, ehk seda testamenti ümber lükata, neid kutsutakse selle läbi 6 kuu sees tänasest päewast saadik, nõnda siis hiljemalt 15. Mai k. p. 1885 endid Tartu Raekohtu juures üles andma. Selle kohtu ees awaldagu ja põhjendagu nad oma nõudmisi. Selle juures pandagu aga iseäranis tähele, et kes pärast nimetatud päewa weel oma nõudmisega tuleb, selle nõudmist ega tahtmist enam kuulda ei wõeta, waid ta tagasi lükatud saab. Selle järele tehku, kellesse asi puudub.

Et ta selle testamendi sees ka oma surnud mehe, end. kaupmees Joh. Burkowitz'i õdede ja wendade ning nende lastele, kes nüüd Puderseli'i nime all Kaagwere mõisas, Karula kihelkonnas elawad, legatisid on lubanud, siis saawad ta iseäranis need selle läbi üles kutsutud, oma nõudmisi selles pärandusasjas tunnistus-kirjade ettenäitamisel, kuue kuu aja sees, seletama tulla.

Tartus, raekohtus, 15 Nowemb. 1884.
Tartu linna auulise Raekohtu nimel ja
3 pärast:
Kohtubürgermeister: **Kupffer,**
Nr. 2215 Ülem sekretär: **Stillmark.**

Üks piima- ehk mõisa-rentnik

soowitakse ühe Peterburi kubermangus olewa 100 dessätini suure, haritud põllumaaga mõisa pääle, kus 80 lehma on. Lähemat teatust annawad 3

Gohs & Vetter
Peterburis, Marinsk. ploshtshad nr. 20.

Üht aednikku

(poissmees) tarwitatakse Küünla päewast saadik Rasina mõisa. Hää tunnistus peab ette näidata olema. 2

Pühapäew 2. Detsembril
Peterburi Eesti Seltsis
(Обуховскій пр. 12.) 2

Suur

õhtupidu

Eesti Jaani koguduse waeste laste hääks.

Hakatus kell 9 õhtu.

Eeskawa:
I.
Koori- soolo- ja kentsakad laudud ja wiiuli pasuna soolod.
II.
Näitemäng.

Tallinna kubermangus Kose kihelkonnas *on üks hää*

maakoht

müüa, 123 dessätini suur, sest on
40 dessätini põllumaad,
40 dessätini heinamaad, 43 dessät. metsa ja karjamaad.

Hooned on kõik hääs korras, ka on üks tuuleweski sääl pääl. Ostja soowimise pääle wõib see koht kõige inwentariumiga müüdud saada. Ligemat teatust saab Paides saiapagari **Kulli** käest. 1

Minu hiljuti asutatud
õmbluse-koolis
leiawad **tütarlapsed,** kes õmblemist ruttu ja täiesti kätte õppida soowiwad, lahket wastuwõtmist. Säälsamas saawad ka **kõiksugused naesterahwa riided** hästi ja odawasti walmistatud.
Auupaklikult **C. Petermann**
Kütri uulitsas nr. 6, lukk-
2 sepp Krögeri majas.

Sellega annan kõigile willakraasimise masina pidajatele teada, et mina igal ajal
willamasina kraasisid
igast seltsist paraja hinna eest müün.
36 **C. G. Müller**
Tartus, uues panga majas

Kuulutus.
Üks kahe kiwiga Hollandi **tuuleweski** maja ja krundiga, suure Tarta tee ääres, kahe tee lahme wahel, wäga käidawa koha pääl, on Rakweres **müüa.** Kaupa tehakse säälsamas. 1

Narwas 25. Nowembril 1884.
on **Ilmarines** perekonna-õhtu.

Kõne

elektri-wõimust
näitusega **apparatide** abil.

Kõne sisu 1) Hõõrumise elektri-wõimu sünnitamine ja tema iseloom. 2) Näitused elektriseerimise masinaga. 3) Atmosfääri elektri-wõim: wälk, wirmalised. 4) Galwanismus: Galwani woolu saamine ja tema omadused. 5) Galwani woolu sünnitused: elektri-walgus, elektri-magnetismus. 6) Telegraf 7) Telefon.

Röömulik õhtu.
Hakatus kell pool 8 õhtu.
1 **Eestseisus.**

üks 3
trahter
on **ära üürida** Tallinna uulitsas nr. 31. Lähemat teadust antakse säältsamast.

Selle läbi annan ma wana- ja wastse sõpradele teada, et mina nüüd 3
Promenadi uul.
nr. 4 Töpfferi poodi wastu Barklai platsi ligidal elan. Palun meie sõprust kinnitada ja meid sääl ka mitte unustada. **Karl Erdmann.**
Wanad sõbrad, wastsed piibud. 3

Oudowa kreisis, 25 wersta linnast, on

300 dessätini hääd maad

asumiseks ära anda. Tingimised: 3 prii-aastat, milles asuja hooned mõisa-materialist üles ehitama peab. Kolme aasta pärast maksab asuja dessätini eest 5 rbl. renti. Soowijad andku ennast üles Sapolje mõisas, Gdowi kaudu, ja mõisades Kaseno ja Kishowo. 3

Uue kaupluse asutus.

Auustatud Eesti rahwale annan selle läbi auupaklikult teada, et mina

uue Eesti raamatu- ja

kirjutusmaterjali-kaupluse

Kühni uulitsas Nr. 1,
õllepruuli R. Bärtels'i majasse, E. J. Karow'i raamatupoe kõrwal

olen asutanud.

Selles kaupluses wõib igal ajal **kõiki Eesti keeli raamatuid** saada, pääle selle kõiksugust **kirjutusekaupa, kontoraamatuid,** wallawalitsustele pruugitawad **tabellid** jne. Minu **Eesti Laenu-raamatukogu** on ka uues *kaupluses. Säälsamas wõetakse ka igal ajal* ***tellimisi ja kuulutusi*** **„Eesti Postimehe,"** kui ka kõiksuguste **trükitööde** pääle wastu, mida wiimased ruttu, hästi ja wõimalikult odawasti ära toimetatakse. Mina palun kõiki auustatud ostjaid, kes seni ajani ikka hää meelega oma tarwitusi minu juurest ostsiwad, seda ka edespidi teha ja sellel wiisil seda minu uut asutust jõudu mööda edendada. Mina oma poolt luban ikka selle eest hoolt kanda, et auustatud ostjate soowimised ruttu, odawalt ja truuisti täidetud saawad. — Lõpeks tänan mina kõiki, kes nende wiimaste kümne aasta sees minu asutusi rohke osawõtmisega edendanud on, ja palun omale ka edespidi omas uues kaupluses seda usaldust kinkida ja mind rohke ostmisega rõõmustada.

Minu wana kauplus jääb ikka, nagu enne, Wene poodide wasta pagar Hoffmanni majasse.

Auupaklikult

Tartus, Nowembri kuul 1884. **Wilhelm Just.**

Üks pood
leiwa-ahjuga ja piima-ruumiga ja **trahter,** mõlemad ruumid ühes koos ehk ka jagatud **üüritakse** wälja Tartus Peterburi uulitsas nr. 23. lähemat teatust annab sääl maja herra. 2

Pihkwa kubermangus ja kreisis, Petseri-Kolostis 10 wersta Petserist, Satherina kirikuküla juures on üks

koht

50 dessätini pruugitawat maad 50 rbl. dessätin, 2500 rubla eest müüa. Ostuarmastajaid palutakse Petseri-Wolostis olewa Sherebzowa külast talupoja **Dimitry Jakowlewitshi'i** käest lähemaid otsusi pärida. 1

Kes oma maja lutikatest, prussakatest, koidest, kärbestest j. n. e. nii kui ka hiirtest ja rottidest ilma kahjuta rohtude läbi *tahab puhastada lasta, andku oma adress teada* Holmi uulitsas nr. 16, 2 treppi kõrgel.
Michael Ponjagini juures Tartus.
Säälsamas lõigatakse hästi ja ilusti täkkusid. 8

Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi

koosolek

saab **laupäewal 24. Nowembril** s. a. ära peetud.

Hakatus kell 11. e. l.

Sellest koosolekust palub Tartu Eesti Põllumeeste seltsi Eestseisus ka auusaid maja-perenaisi lahkesti osa wõtma tulla. — Ka saawad sellel koosolekul auupalgad, mis Rõngu wäljanäitusel 16, 17, ja 18 Juunil s. a. nende wõitjatele kätte andmata jäiwad, wälja jagatud saama, mille pärast kõik neid, kelesse asi puudub, koosolekule tulla palutakse.
1 **Eestseisus.**

Tartus. 1

Üks maja

on müüa ühes aia- ja muu kõrwaliste hoonetega hää kauplemise-koha pääl Wõru mantee ligidal, Philosophi uul. nr. 7; kaupa teeb maja omanik säälsamas.

Eesti ajalehe tellimise kuulutus.

„Eesti Postimees"

kakskümnesteine ehk **29. aastakäik**
tuleb ka uuel aastal 1885 wälja ja antakse igale tellijale

Eesti Põllumees ja Muusika lisaleht

mis mõlemad igas kuus üks kord wälja tulewad, ilma hinnata juurde.

„Eesti Postimees" Tartus, ühe aasta pääle maksab 2 rubl 50 kop., postirahaga 3 rubla, poole aasta pääle maksab 1 rubla 25 kop. postirahaga 1 rubla 75 kop.

Kuulutuste korpusrida maksab 5 **kop.,** kes enam kuulutab kui kolm kord saab odawam. —

„Eesti Postimehe" hinda palutakse tellimisega kaasa saata, sest et postirahaga mitte ootamise aega ei anta.

Adressid ja **wiimast postijaama,** kust lehed ära tuuakse, palutakse selgeste ja täieste üles anda ehk uue tellimise juures wana aasta trükitud adress kaasa saata, et segadust ei tuleks ja tellijate läbi juhtuwaid eksitusi mitte toimetuse süüks ei antaks. Kes enam eksemplari tellimad, saawad iga kümne eksemplari kohta **ühe priieksemplari** ehk 10 protsenti.

Linnades wõtawad järelnimetatud raamatupoed ja kaupmehed tellimisi wasta: Tartus **Wilhelm Just**'i raamatupood Wene poodide wastu ja trükimaja Barklaiplatsi ääres; **E. J. Karow'i, H. Laakmann'i** ja **R. Sachker'i** raamatupoed, kaupmees **R. Umblia,** maalermeister **G. Sachs** ja **A. Riik;** Tallinnas: **Busch'i, Kluge** ja **Ströhm'i, Wassermann'i, Jakobson'i** raamatupoed ja kaupmehed **G. Lax, Rafthal** ja **Linda Selts;** Pärnus: **Jakoby** ja **Treufeldt'i** raamatupoed ja **Endla Selts;** Paides: **Seidelberg;** Narwas: **Jakoby, Grigorjew'i** ja **Pödder'i** raamatupoed; Peterburis: **J. Seelandt,** Eesti Jaani kiriku köster, **K. Leopas,** Невскій проспектъ домъ № 80 ja **Anton Lindenbergi** Eesti raamatupood, малая конюшенная домъ № 5; Wõrus: **Julie Vielrose** raamatupood; Wiljandis: **E. J. Karow'i** ja **F. Feldti** raamatupood; Walgas: **M. Rudolff'i** raamatupood; Rakweres: **G. Kuhs'i** raamatupood; Põltsamaal: **Leihberg'i** raamatupood; Hapsalus: **C. F. Blumberg G. F. Hollberg;** Kuresaares: **Th. Lange;** Amblas: Proua **Calpus;** Jõhwis: Isand **Haho.** Toris: **A. Martson.** Pääle selle Eesti Seltsid, wallakirjutajad ja köstrid.

Tellimise ehk raha kirjad ja kuulutused käiwad nõnda: **Wilhelm Just**'i trükimaja Tartus. (Въ типографію В. Юста г. Дерптъ.)

Kirjad käiwad nõnda: „Eesti Postimehe toimetusele" Dr. K. A. Hermanni kätte Tartus. — (Въ редакцію Газеты „Eesti Postimees" Докт. К. А. Германъ въ Дерптъ.) Palun uue tellimisega rutata, et adressid walmis wõiksin trükkida.

Auupaklikult
Wilhelm Just,
Eesti raamatutrükikoja omanik ja „Eesti Postimehe" wäljaandja.

Iga tellija saab ühe Seina-Kalendri 1885 a. p. ilma hinnata juurde.

Iga tellija saab ühe Seina-Kalendri 1885 a. p. ilma hinnata juurde.

Minu

laenu-raamatukogust

wõib igal ajal kõik seniajani trükist ilmunud **jutu- nii kui õpetlikud Eesti keeli raamatud** odawa hinna eest lugeda saada. Nimekirjad ja tingimised säälsamas.

Wilh. Just.
Eesti raamatupood Tartus kaubahoowi wastu.

Pärnus.

Wene ja wäljamaa soola

ning

häid raswa-heeringaid

müüwad kõige odawamate hindade eest

Bostroem & Co.

Wana Wõidumaa mõisast, Wiljandi lähedal, on öösel 14./15. Oktobril järelseiswad wäärtpaberid ära warastatud ja on nende ostmise eest hoida.

1) Kolm Riia-Dünaburi raudtee-aktsiat: nnr. 38,822, 38,823 ja 38,824, millede kupongpoognad 1. Aprillist 1885 ja diwidend-kupongpoognad aastast 1884 on. Nominal-hind 125 rbl.

2) Riia hypoteek-pantkirjasid, 15 tükki: nnr. 985 ja 6619 à 1000 rbl., nnr. 3735, 8413 ja 9285 à 500 rbl., nnr. 4293, 5814, 5831, 10,220, 10,379, 10,946, 12,533, 15,700, 17,246 ja 17,247 à 100 rbl. Kõikidel kupongid 1. Maist 1885 saadik.

3) Kolm riigi-pangapiletit: nnr. 41,758, 41,759 ja 39,490 à 100 rbl., kupongid 1. Maist 1885 saadik. 1

Kuiwe laudu

(½—1)

kase-plankisid

Taotud ja tõmmatud randa
Prilli-wedru- ja walatud **terast**
waabatud keedupottisid
pannisid
triigimasinaid ja pressraudasid
hobuste- ja weiste ahelaid
aknaklaasisid ja raudasid
saapa-, riide-, põranda-, hobuse-, ja wiinaköögi **harjasid,**
pinslisid, sae-lehti, wärwi-mõlasid,
kriiti, naelu, rewolwrisid,
lukkusid, päsilaid ja muud raua kraami.

Sengbuschi poodis
Besnossowi majas
2 Barklay platsi ääres.
Sääl ostetakse ka sea-harjusid.

3 Ajakiri **„Meelejahutaja"** saab 1. Januarist 1885 jälle wälja tulema, nüüd aga **iga nädal üks kord.** Tellimise hind on: Tartus 2 rbl. (pool aastas 1 rbl.) postiga 2 rbl. 60 kop. (pool aastas 1 rbl. 35 kop.)

Meie oleme tublide kaastööliste eest muret pidanud ning lubame Eesti rahwale odawa hinna eest üht wõimalikult hääd kirja kätte muretseda **„Meelejahutaja"** sisu saab nii moodi walitama ja arendatama, kudas see just meie Eesti perekondse elu kohta kõlbaw ja kasulik on. Selle ajakirja 1885 a. esimeses numbris saawad meie eesmärgid ja püüdmised pikemalt ära seletatud. — Meie palume, et meie ettewõtmisest agarasti osa wõetud ja seeläbi meie raske töö Eesti rahwa kasuks toetatud saaks. Rahakirjad ja muid saadetusi palume saata **Tartusse H. Laakmanni trükimj.**

Wõru linnas on üks 1

puu-maja

kus ka mitu poodi wõib asutada, ilusa aiamaaga, hää koha pääl olew, priitahtlikult **müüa.** Lähemat teatust annab maamõtja herra **Weder Wõru** linnas.

Melbournis 1881 — 1 auuhind
Zürichis 1883.

Mänguwärgid,

mis 4 — 200 tükki mängiwad; toonimuutusega ja ilma, mandoliinid, trummid, kellad, taewahääled, kandlemängud j. n. e.

Mängutoosid,

mis 2 — 16 tükki mängiwad; pääle selle sigaripidajad, puumajakesed päewapildialbumid, kirjutuse nõud, kindakastid, kirjapressid, lillewaasid, sigari- ja tubakatoosid, töölauad, pudelid, õlleklaasid, toolid j. n. e. Kõik on nõnda tehtud, et nad wedru abil mängiwad, kui wedru on üles tõmmatud. Kõik uuemat ja paremat moodi. Adress on Saksa keeli: Hern J. H. Heller, Bern (Schweiz). Et tõesti minu tööd saadaks, siis lastagu otse minu käest tulla.

Peenikestele puutöötegijatele teatan, et minul

suur wana tammepuu
6 jalga jäme ja 5 sülda pikk,
ühes ehk mitmes tükis müüa on. Wiljandi-maal Helme kihelkonnas, Leebiku päriskohaomanik
1 **J. Jöggi.**

Reedel 16. Nowembril, **warastati** Tartu linnast, Peterburi uulitsast, Riik'i poodi eest üks hele-kõrw, 3 aastane
täkk
ühes wankriga ära. Märgid; kaela küljes laka al kaks piiri, lakk mõlemal pool; parema silma kulmu pääl üks üks nahakilt lahti löödud. Wanker oli Rakwere moodi, uus, pruuni wärwiga wärwitud, tele-otsa mutrid wõrude sees. Kes selle hobuse ja wankri selget teatust annab ja warast üles wõib anda, saab **25 rubla** waewapalka Saare wallast Kobawere kihelkonnast Ludwig Kose käest. 1